

OBSAH

Lubomír Petružela

Úvodní vystoupení při zahájení ENVIBRNO 2

Ramiro Cibrián

Volný přístup k informacím o životním prostředí 3

Václav Vávra

Informační systémy veřejné správy 4

Petr Horáček

K semináři o přístupu k informacím o životním prostředí ENVIBRNO 2000 10

Ondřej Velek

Veřejné environmentální informace strategický nástroj rozhodování úřadů, podniků a veřejnosti 12

Marta Černá

Implementace směrnice ES o přístupu k informacím o životním prostředí v České republice 14

Pohled z okresní praxe 15

Soutěž studentů 16

Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím 17

Zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí 20

Panelová diskuse o informatice v životním prostředí

Proces přípravy vstupu České republiky do Evropské unie vstupuje do rozhodující fáze. V roce 1999 vstoupil v platnost nový zákon o poskytování informací (106/1999 Sb.), který se dotýká také oblasti životního prostředí, kde platí současně také zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. V roce 2000 byl schválen zákon o elektronickém podpisu a poslanecká sněmovna projednávala zákon o informačních systémech veřejné správy. Nyní se tedy rozhoduje o tom, zda jsme v této oblasti schopni držet krok s Evropskou unií.

V souvislosti s těmito fakty je důležitý intenzivnější dialog o přípravě na vstup do EU se širokou veřejností, aby bylo všem zřejmé, že v předvstupním období dojde nejen k podstatnému zvýšení technické úrovně ochrany životního prostředí, ale i zlepšení poskytování informací veřejnosti v této oblasti, neboť ČR podepsala Aarhuskou úmluvu o přístupu k informacím, která ji k tomu zavazuje. Dalším úkolem ČR bude implementace Směrnice EU o integrované prevenci a kontrole znečištění (IPPC), jež vyžaduje vysoký stupeň spolupráce mezi různými orgány veřejné správy, a tím i vzájemné výměny informací.

O těchto otázkách při příležitosti doprovodného programu na veletrhu ENVIBRNO 2000 diskutovala odborná i široká veřejnost se zástupci Evropské komise, Úřadu pro státní informační systém, s vedoucími představiteli Ministerstva životního prostředí a veřejné i státní správy, se zástupci měst a obcí i České podnikatelské rady pro udržitelný rozvoj.

Do diskuse byly položeny tyto základní otázky

1. Jaké máte dosavadní zkušenosti se zákony o poskytování informací (zákon č. 123/1998 Sb. a č. 106/1999 Sb.)?
2. Je podle Vás nutná existence samostatného zákona o poskytování informací v oblasti životního prostředí?
3. Jaká je role Internetu při poskytování informací o životním prostředí a jaká by měla být v budoucnu?

(Z úvodu prof. Dr. Jiřího Hřebíčka, CSc., garanta odborného doprovodného programu v Katalogu ENVIBRNO 2000)

PLANETA 2000

Odborný časopis pro životní prostředí

Ročník VIII, číslo 3/2000

Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65,
100 10 Praha 10
tel. 02/6712 2549
fax: 02/67126549

ISSN 1210-4124

Tato Planeta byla vydána při příležitosti doprovodného programu na veletrhu ENVIBRNO 2000 (24. 10. – 27. 10. 2000) o naplňování zákonů č. 123/1998 a 106/1999 o poskytování informací a o přípravě zákona o informačních systémech veřejné správy v návaznosti na EU.

Titul **PLANETA** má registrováno Ministerstvo životního prostředí a časopis vychází maximálně 6x ročně jako monotematická čísla věnovaná problematice životního prostředí. Šíří se zdarma a je volně přístupný na Internetu v Elektronické environmentální knihovně.

ÚVODNÍ VYSTOUPENÍ PŘI ZAHÁJENÍ 9. MEZINÁRODNÍHO VELETRHU PRO TVORBU A OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ENVIBRNO, Brno 24. 10. 2000

Lubomír Petružela

**Vážení pořadatelé, vážení vystavovatelé,
vážení hosté dámy a pánové,**

dovolte mi úvodem pozdravit tento mezinárodní veletrh techniky pro tvorbu životního prostředí jménem ministra životního prostředí ČR pana RNDr. Miloše Kužvarta. Skutečnost, že se jedná o již 9. ročník opravňuje k přesvědčení, že se tato akce stala již pevnou součástí kalendáře odborných akcí Brněnského výstaviště. Jsem proto osobně poctěn, že mohu, jménem Ministerstva životního prostředí, stát u zahájení tohoto veletrhu.

V čem spatřuji rostoucí význam veletrhu EnviBrno? Česká republika je na cestě do Evropské unie. V oblasti životního prostředí to znamená nejen přijmout, ale také prakticky uplatňovat principy a ustanovení evropské legislativy v životním prostředí. Přechodná období, která umožní prodloužit proces adaptace na období po vstupu země do EU nemohou být příliš početná, ani velmi dlouhá.

Řada požadavků evropské legislativy má konec konců technické nebo technologické řešení. Ať již připomeneme oblast ochrany vod, ochrany ovzduší, nakládání s odpady, obalovými odpady atp. Zde všude dochází ke zpřesňování norem a tudíž masivní poptávce po technikách, které jsou schopné zmírňovat vliv na životní prostředí nebo zlepšovat jeho parametry – po technikách, které jsou předmětem tohoto veletrhu.

Je faktem, že očekávané náklady na dosažení stavu požadovaného evropskou legislativou jsou v ČR vyčísleny v řádu stovek miliard Kč. A podobné cíle si kladou i další země, které se připravují na vstup do EU. Výměna poznatků o nových technologiích v oblasti životního prostředí – ke které nemalým dílem přispívá již tradičně EnviBrno – vytváří určitou ucelenou nabídku, ve které je možné hledat potřebná řešení.

Připomeňme si však také, že ochranu životního prostředí a jeho zlepšování chápeme také jako významný národní cíl, nezávisle na směřování k EU. S mnoha parametry životního prostředí nemůžeme být ještě spokojeni. Podobně je tomu s náročností na materiály, suroviny a energii.

Je nepochybné, že průmysl, zemědělství a další hospodářské obory hrají ve vztahu k životnímu prostředí významnou roli. Potřeby trvale udržitelného rozvoje i evropská legislativa nás přivádí k dalšímu principu – integrovanému přístupu k ochraně životního prostředí. Jde o to spojit v technologickém procesu jak nezbytné nároky, tak i možné pozitivní vlivy na životní prostředí. Moderní tech-

niky – tzv. nejlepší dostupné techniky – BAT – jsou takto účelově konstruovány. A integrovaný přístup usiluje o to nahradit současné, dosluhující techniky právě těmito BAT – technikami. Pouze tak se podaří minimalizovat vliv výroby současně na všechny dotčené složky životního prostředí, nebo – v řeči práva – implementovat směrnici EU o integrované prevenci a omezení znečištění – známé pod zkratkou IPPC.

Podstatou je snížit v nejvyšší dostupné míře čerpání zdrojů životního prostředí – tj. ve svém důsledku snížit náklady a dosáhnout konkurenční ceny a současně důsledným řízením technologického procesu dosáhnout zvýšení kvality konečné produkce.

Soudím, že spojovat s životním prostředím lze i další veletrhy, které probíhají souběžně jako je New SIMEX, WELDING a FOND-EX. Komentář k nim ponechám odborníkům.

Na závěr mi dovoluť zmínit se o doprovodných akcích, které tradičně provázejí veletrh EnviBrno. Ve snaze neopomenout některé uvedu pouze jejich zaměření, které velmi úzce koresponduje se současným děním. V prvé řadě jsou to akce věnované oblasti nakládání s odpady, s ochranou ovzduší a vod. Chybět nemohou ani akce zaměřené na integrovanou ochranu životního prostředí. Konečně nikoli poslední významem jsem zaznamenat akce orientované na otázky práva na informace o životním prostředí a účasti veřejnosti v procesech, kde se o životním prostředí rozhoduje.

Přeji všem vystavovatelům velký zájem o jejich zkušenosti a výrobky, a stejně tak návštěvníkům aby zde našli to co hledají.

Přeji organizátorům i hostům úspěch celé této velké události.

Děkuji za pozornost.

*Ing. Lubomír Petružela, CSc., náměstek ministra
životního prostředí*

Volný přístup k informacím o životním prostředí

Ramiro Cibrián

Cílem stávající Směrnice a Předběžného návrhu směrnice je zajistit volný přístup a volné šíření informací o životním prostředí spravovaných veřejnými úřady a vytyčit základní podmínky, podle nichž budou takové informace zpřístupněny.

Směrnice Evropské rady 90/313/EC ze 7. června 1990 o volném přístupu k informacím o životním prostředí

Dne 29. června 2000 předložila Komise ES návrh směrnice o veřejném přístupu k informacím o životním prostředí. Navrhovaná směrnice nahradí po svém přijetí Směrnicí Evropské rady 90/313/EC ze 7. června 1990. Nová směrnice usiluje o to, aby byl veřejnosti umožněn přístup k veškerým informacím o životním prostředí a upraví legislativu v souladu s Aarhuskou úmluvou, kterou má Komise teprve schválit.

Projekt Phare se právě dokončuje (rozpočet 750 000 euro)

Cílem projektu Vývoj manažerského informačního systému (MIS) pro aproximaci bylo vypracovat meta-informační systém, který zprostředkuje komplexní katalog zdrojů dat o životním prostředí (tzv. Primárních dat). Projekt se zaměřil na nápravu stávající situace, kdy roztroušenost archivů s informacemi o životním prostředí činila jejich využívání a přístup k nim obtížnými. Tento nový informační prostředek bude spravován Ministerstvem životního prostředí a bude ovládat tyto hlavní aspekty:

- potřeby sektoru životního prostředí;
- změny ve státní legislativě;
- mezinárodní dohody;
- politiku státních informací a výměnu informací;
- nezbytnou spolupráci s ostatními sektory.

Zkušenosti Evropského společenství se zaváděním zákonů o volném přístupu k informacím o životním prostředí

Směrnice Evropské rady 90/313/EC měla některé nedostatky, a sice že členské státy mohly zamítnout přístup k informacím o životním prostředí v následujících případech:

- důvěrnost jednání veřejných úřadů, mezinárodních vztahů a národní obrany;
- veřejná bezpečnost;
- záležitosti, které jsou nebo už byly sub judice či v šetření (včetně disciplinárních šetření) nebo které jsou předmětem předběžného vyšetřování;

- obchodní a průmyslová důvěrnost včetně duševního vlastnictví;
- důvěrnost osobních dat a/nebo souborů;
- materiál dodaný třetí stranou, již k tomuto dodání nevázála zákonná povinnost.

Nová směrnice zajistí, že veřejnosti bude umožněn přístup k veškerým informacím o životním prostředí a upraví legislativu v souladu s Aarhuskou úmluvou, kterou má Komise teprve schválit.

Velvyslanec Ramiro Cibrián (první zprava) při svém vystoupení na panelové diskusi k problematice práva na informace o životním prostředí

Všeobecný a speciální zákon o volném přístupu k informacím

Zvláštní zákon o volném přístupu k informacím o životním prostředí je zcela určitě nezbytný, uvažíme-li komplexnost celého sektoru. Je rovněž důležité přizpůsobit legislativu rozvoji informačních technologií tak, aby odrážela změny v tvorbě, shromažďování, ukládání a přenosu informací. Přístup k informacím o životním prostředí spravovaných veřejnými úřady je předpokladem pro úspěšnou aplikaci a kontrolu zákona o životním prostředí přijatého Společenstvím a proto je důležité, aby tok informací fungoval.

Úloha Internetu

Internet je velmi pozitivním krokem vpřed, který umožňuje rychlé zareagování na potřeby veřejnosti. Žádosti o informace je tak možné vyřizovat takřka bezodkladně. Internet je skvělý prostředek pro šíření informací o životním prostředí a šíření veřejného povědomí, což zásadně podporuje účinnost politiky životního prostředí.

Ramiro Cibrián, velvyslanec – vedoucí Delegace Evropské komise v ČR

Informační systémy veřejné správy

K okruhu témat o naplňování zákonů č. 106/1999 a č. 123/1998 o poskytování informací a o zákonu o informačních systémech veřejné správy

Václav Vávra

1. Význam zákona o ISVS a o změně některých dalších zákonů

Předmět úpravy zákona stanoví určitá práva a povinnosti osob, které souvisejí s vytvářením, užíváním, provozem a rozvojem informačních systémů veřejné správy. Tímto zákonem se rovněž zřizuje Úřad pro veřejné informační služby a vymezuje jeho působnost v této oblasti.

Informační systémy orgánů veřejné správy (ISVS) jsou budovány jednotlivými správními úřady pro zvýšení účinnosti a efektivnosti práce úřadu při plnění jeho správních funkcí. Tyto informační systémy jsou dosud budovány bez dostatečných vzájemných vazeb. Při takovémto přístupu však dochází k tomu, že datový obsah některých IS nebo jejich částí je totožný s jiným IS v gesci jiného správního úřadu, dochází ke vzniku duplicit, vyšší chybovosti a v neposlední řadě ke zvýšení nákladů na výstavbu i provoz informačních systémů.

Základním obsahem zákona je vymezení ISVS jako postupně vytvářeného systému výměny dat za splnění právních, technických a organizačních podmínek prostřednictvím referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní. S tím souvisí bezprostředně stanovení práv a povinností orgánů veřejné správy jako správců IS, vymezení práv a povinností Úřadu pro veřejné informační systémy jako nového ústředního správního úřadu pro vytváření a rozvoj informačních systémů veřejné správy. Zákon dále vytváří právní předpoklady pro zavedení systému atestací referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní, informačních systémů, produktů a služeb pro použití v oblasti ISVS.

Důvodem pro právní úpravu ISVS je především skutečnost, že nekoordinované budování těchto systémů jednotlivými orgány veřejné správy s sebou nese nízkou možnost spolupráce a poskytování informací mezi správními úřady a přináší opakované vyžadování stejných informací od fyzických i právnických osob pro různé účely. Zvyšuje se nebezpečí chybovosti, dezinformace, úniku informací a samozřejmě i zneužití informací. Tento stav je na překážku efektivního řešení různých problémů (mj. i krizových situací). Kromě toho je nekoordinovaný rozvoj i nadměrně finančně náročný.

Kompetence svěřené Úřadu pro veřejné informační systémy jsou předpokladem nastartování procesu postupného usměrňování výstavby a rozvoje IS s definovanými záměry a vlastnostmi, které musí být stejné pro všechny ISVS. Práva a povinnosti orgánů veřejné správy dané tímto zákonem přispějí ke sjednocení prostředí výměny infor-

mací, ke zjednodušení způsobů vedení informací a ke snížení finančních nákladů na rozvoj a provoz informačních systémů.

Přijetím zákona 14. září 2000 došlo také ke zřízení a faktickému naplnění kompetencí Úřadu pro veřejné informační systémy při současném zrušení Úřadu pro státní informační systém, který s výjimkou svého zřízení (zákonem č. 272/1996 Sb.) neměl zákonem stanoveny žádné kompetence.

Co jsou informační systémy veřejné správy

Zákon zavádí do právního řádu pojem „informační systémy veřejné správy“ (ISVS) jako informační systémy sloužící pro výkon činnosti subjektů, jež je spravují. Okruh těchto subjektů je určen ministerstvy, jinými správními úřady, orgány územní samosprávy a dalšími státními orgány (pro tyto subjekty je zavedena legislativní zkratka „orgány veřejné správy“).

Současně zákon respektuje skutečnost, že je nutné nalézt určenou míru spolupráce mezi jednotlivými ISVS (zejména mezi ISVS vedenými různými správci). Tento přístup reflektuje nejen současný, ale i cílový stav, tj. existenci jednotlivých informačních systémů orgánů veřejné správy, u kterých dochází k vzájemnému poskytování informací při definování právního rámce a organizačních a technických podmínek (vč. ochrany údajů) společných pro všechny tyto informační systémy.

Omezenou působnost má zákon vůči informačním systémům nakládajícím s utajovanými skutečnostmi, které jsou vedené podle zvláštních zákonů zpravodajskými službami, Policií ČR při odhalování trestné činnosti, Ministerstvem financí v rámci finančně-analytické činnosti, Národním bezpečnostním úřadem při provádění bezpečnostních prověrek a Ministerstvem obrany. Datový obsah těchto systémů není možné obecně sdílet s jinými informačními systémy podléhajícími tomuto zákonu. V působnosti zákona však zůstávají vazby těchto informačních systémů na jiné ISVS.

Stručný popis obsahu zákona o ISVS

Zákon o ISVS lze ve stručnosti, co se týká obsahu, popsat takto:

- Vymezení ISVS jako souboru informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy a jsou vedeny orgány veřejné správy.
- Stanovení kompetencí ÚVIS. Mezi nejdůležitější patří:
- Stanovení a správa referenčního rozhraní.
- Tvorba a vydávání standardů.
- **Vedení metainformačního systému.**
- Stanovení systému atestací, vydávání a odnímání pověření k výkonu atestací.
- Stanovení pravidel sdílení informací.
- **Správa portálu veřejné správy.**
- Stanovení povinností orgánů veřejné správy:
- Dodržování závazných ustanovení standardů.
- Poskytování informací v případě elektronického výměny dat pouze prostřednictvím referenčního rozhraní.
- Zajišťování atestů pro jimi spravované ISVS.
- **Zveřejňování číselníků datových prvků a informací o datových prvcích.**
- Určení procesních postupů pro:
- výběr atestačních středisek,
- testování referenčního rozhraní, produktů, služeb a informačních systémů,
- výsledek atestace.
- Stanovení sankcí pro orgány veřejné správy a pro atestační střediska při porušování povinností.

Stručná charakteristika

Celkové pojetí zákona, resp. úpravy oblasti ISVS lze pro praxi charakterizovat takto:

- Jednotlivé informační systémy orgánů veřejné správy jsou autonomní, musí však dodržovat standardy.
- Poskytovat si informace v případě elektronického výměny dat mohou ISVS pouze prostřednictvím referenčního rozhraní (množina opatření pro zajištění bezpečné výměny správných informací správným způsobem na správné místo ve správný čas).
- Referenční rozhraní informačního systému musí mít ověřenou technickou způsobilost.
- Za správu referenčního rozhraní odpovídá ÚVIS.
- Systém výměny informací mezi jednotlivými ISVS vznikne postupně napojováním IS přes referenční rozhraní, zahájení je nutné u resortů, jež jsou správci základních registrů.

Základní principy zákona jsou v souladu s vládou schválenou Koncepcí budování ISVS (návrh zákona i koncepce byly tvořeny současně).

Některé pojmy v zákoně:

- Informační činností se rozumí kromě jiného i předávání, šíření, zpřístupňování a výměna dat. Informační činnost je prováděna správci, provozovateli a uživateli informačních systémů prostřednictvím technických a programových prostředků.
- Informačním systémem je funkční celek nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost.

- Správcem ISVS je subjekt, který podle zákona určuje účel a prostředky zpracování informací a za informační systém odpovídá.
- Provozovatelem informačního systému veřejné správy je subjekt, který provádí alespoň některé informační činnosti související s informačním systémem. Provozováním informačního systému veřejné správy může správce pověřit jiné subjekty, pokud to jiný zákon nevylučuje.
- Standard ISVS je soubor pravidel pro výkon odborných činností spojených s vytvářením, rozvojem a využíváním informačních systémů veřejné správy, uveřejněný ve Věstníku.
- Služba je činnost informačního systému uspokojující dané požadavky oprávněného subjektu spojená s funkcí informačního systému.
- Referenčním, sdíleným a bezpečným rozhraním ISVS je souhrn právních, technických, organizačních a jiných opatření vytvářejících jednotné integrační prostředí ISVS, které poskytuje kvalitní soustavu společných služeb, včetně služeb výměny oprávněně vyžadovaných informací mezi jednotlivými informačními systémy orgánů veřejné správy a dalšími subjekty, a to i se systémy mimo Českou republiku.
- Atestace informačních systémů, produktů nebo připojení k referenčnímu rozhraní je stanovení jejich způsobilosti pro použití v ISVS na základě shody se stanovenými standardy, technickými normami, požadovaným stupněm bezpečnosti nebo na základě dosažení vyšší úrovně technických a užitných vlastností než požadují standardy a technické normy.
- Atestem je úřední doklad osvědčující kladný výsledek atestace.
- Dálkovým přístupem je přístup do informačního systému prostřednictvím telekomunikačního zařízení (například prostřednictvím sítě Internet).
- Portálem veřejné správy je informační systém vytvořený a provozovaný se záměrem usnadnit veřejnosti dálkový přístup k pro ně potřebným informacím z veřejné správy.
- Sdílením dat umožnění přístupu (tj. poskytování příslušné služby) k daným datům prostřednictvím referenčního rozhraní více subjektům současně.
- Vzájemné nebo jednostranné poskytování služeb a informací, například sdílení dat.

POZOR:

Informační systémy, které orgány veřejné správy ke dni účinnosti tohoto zákona již spravují, provozují či budují, musí orgány veřejné správy nejpozději do 2 let ode dne účinnosti tohoto zákona uvést do souladu s tímto zákonem, nebo ukončit jejich činnost.

V případě informačních systémů veřejné správy, jejichž správci jsou orgány územní samosprávy, které nevykonávají státní správu v přenesené působnosti, se na tyto správce povinnosti uvedené v § 5 odst. 2 písm. c), f), g) a h) vztahují po uplynutí doby 2 let ode dne nabytí účinnosti těchto ustanovení zákona.

2. Základní přístup k poskytování informací dle zákona 106 v metodice pro poskytování informací dle 106 z veřejné správy

Usnesením vlády ze dne 3. dubna 2000 č. 330 bylo uloženo předsedovi ÚSIS a předsedovi Legislativní rady vlády ve spolupráci s ministrem vnitra, místopředsedou vlády a ministrem financí a ministrem Březinou provést právní analýzu nejednoznačných pojmů a nejasných pasáží zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a na jejím základě vypracovat a po projednání v Radě vlády České republiky pro státní informační politiku předložit do 30. června 2000 vládě návrh metodiky postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva občana na poskytnutí informací. Vedle toho vláda uložila místopředsedovi vlády a ministru financí stanovit a předložit vládě návrh metodiky pro výpočet úhrady za poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. orgány veřejné správy.

Podkladem pro usnesení vlády ukládající zpracování výše uvedených metodik se stal „Rozbor podmínek a zásad pro stanovení jednotného postupu orgánů veřejné správy při aplikaci zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím“. Tento materiál, předložený ministrem vnitra a zpracovaný ve spolupráci s Úřadem vlády ČR, mapoval současný stav aplikace zákona jednotlivými resorty a vymezoval hlavní problémy, které je třeba vyřešit. Bohužel zákon 106 má určité nedostatky, které spočívají nejen v celé řadě nejasných formulací a v užívání nejednoznačných pojmů, ale i v neobvyklé úpravě procesní.

Za účelem splnění požadavku vlády na sjednocení postupu orgánů veřejné správy, zejména pokud jde o rozsah a formy poskytovaných informací, jeho organizační a technické zajištění a procesní pravidla byla vytvořena pracovní skupina, složená z pracovníků Úřadu vlády a Legislativní rady vlády, ministerstva financí, ministerstva vnitra a ÚSIS, která vypracovala návrh metodiky postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva občana na poskytnutí informací, zahrnující i návrh sazebníku úhrad přímých nákladů, které jsou s poskytováním informací spojené. Vypracování metodiky se s ohledem na značně problematickou právní úpravu poskytování informací dle zákona 106/1999 Sb. ukázalo jako složité. Z toho důvodu se také návrh metodiky, který byl postoupen do připomínkového řízení, setkal s velkou kritikou připomínkových míst. Na základě obdržených připomínek bylo nutné přistoupit k zásadnímu přepracování celého materiálu, neboť prakticky žádná jeho část nezůstala připomínkami nedotčena. Součástí zpracovávané metodiky je rovněž „Návrh struktury sazebníku úhrad přímých nákladů při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.“, který vypracovalo ministerstvo financí. Na tento návrh reagovala připomínková místa do té míry protichůdně, že bylo žádoucí, aby všechny varianty řešení byly při projednávání materiálu ještě jednou zváženy.

Materiál byl upraven podle požadavků jednotlivých orgánů, jejichž připomínky byly akceptovány téměř beze zbytku a vláda jej svým usnesením č. 875 6. září 2000

schválila (je k dispozici na CD i na web stránce vlády) včetně systému úhrad jako závazný pokyn pro správní úřady a jako doporučující pokyn pro ostatní orgány veřejné správy.

K vlastnímu Metodickému pokynu ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Považuji za důležité ocitovat z tohoto usnesení uložené další úkoly.

1. Ministru vlády panu Březinovi, aby ve spolupráci s ministrem vnitra připravil do 31. 12. 2000 pokyn, který stanoví jednotný způsob zveřejňování základních informací o veřejné správě způsobem, umožňujícím dálkový přístup, především prostřednictvím Internetu.
2. Členům vlády, vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, přednostům okresních úřadů, primátorům měst Brna, Ostravy a Plzně a primátorovi hlavního města Prahy, aby postupovali podle metodického pokynu a systému úhrad a zajistili jejich dodržování v rámci úseku státní správy, který řídí.
3. Přednostům okresních úřadů seznámit starosty obcí a měst a primátory statutárních měst s obsahem usnesení.

Předmět metodického pokynu

Metodický pokyn konkretizuje postupy při poskytování informací podle zákona. Každé omezení práva na informace musí mít zákonný důvod a musí být žadateli řádně zdůvodněno.

Základní pojmy

Zveřejněná informace je zejména informace, která je vydaná tiskem nebo na jakémkoli nosiči dat, který umožňuje její zápis, prohlížení a uchování, je aktuálně zveřejněna vyvěšením na úřední desce, je součástí fondu veřejné knihovny, nebo je veřejně přístupná prostřednictvím internetu nebo k ní je možný jiný dálkový přístup. Taková informace musí být vždy vyhledatelná a získatelná. Na informaci, kterou není možné znovu vyhledat ani získat, nelze odkázat jako na informaci zveřejněnou.

Doprovodná informace úzce souvisí s požadovanou informací (například sděluje, zda požadovaná informace vůbec existuje; původ informace; důvody, proč nelze informaci poskytnout; dobu, po kterou důvod odepření trvá; termín, kdy bude důvod odepření znovu přezkoumán atd.). Je součástí poskytované informace, a je proto nutné ji poskytnout vždy, je-li k dispozici a je-li její podání opodstatněné. Jestliže povinný subjekt žádosti o informace nevyhoví zcela nebo jen částečně (podle § 15 zákona), je doprovodná informace součástí odůvodnění.

Povinné subjekty jsou obě komory Parlamentu ČR, prezident republiky ČR, vláda ČR, ministerstva a jiné správní úřady, soudy, Nejvyšší kontrolní úřad a státní zastupitelství; orgány územní samosprávy, ať už jde o věci týkající se samosprávy nebo přenesené státní správy; právnické osoby, oprávněné rozhodovat o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy. Jde

o další subjekty které jsou ze zákona oprávněné ve správním řízení nebo podle jiné procesně právní úpravy rozhodovat o právních poměrech soukromých osob (např. školy, rozhodující o přijetí ke studiu, zdravotní pojišťovny apod.); notáři a další fyzické osoby, které jsou oprávněny vykonávat některé úkony státní správy v rámci vymezené působnosti. Jde o další subjekty mimo státní orgány, které jsou ze zákona oprávněné ve správním řízení nebo podle jiné procesní úpravy rozhodovat o poměrech soukromých osob (například rybářská, lesní a myslivecká stráž a strážci přírody).

Žadatel je každá fyzická nebo právnická osoba bez ohledu na adresu fyzické osoby či sídlo osoby právnické. Pokud jde o fyzickou osobu, má na podání informace podle tohoto zákona právo nejen občan ČR, ale i cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti.

Rozsah poskytované informace

Povinný subjekt poskytne pouze takové informace, které jsou mu dostupné v rámci jeho úřadu, které se vztahují k jeho působnosti a které nepřekračují rozsah jeho pravomocí. Pokud žádost směřuje k informaci, kterou povinný subjekt nemá aktuálně k dispozici, ačkoli mu zákon ukládá, aby tyto údaje evidoval, musí je povinný subjekt neprodleně doplnit a informaci poskytnout.

Informační povinnost se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí, vytváření nových informací (tj. takových informací, které by povinný subjekt musel vytvořit na konkrétní žádost žadatele) jako jsou různé rozbor, prognózy, srovnávací přehledy, právní a jiné výklady apod. Toto omezení se však nevztahuje na informace, které vznikají automatizovaným způsobem jako součást informačních technologií. Za podmínek a způsobem, stanoveným zákonem, lze podat i informace, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, uložená zvláštními zákony.

Povinně zveřejňované informace jména, příjmení a kontaktní adresy (nikoli však v podobě poštovní schránky) **fyzických osob**, které jsou oprávněny vykonávat některé úkony státní správy v rámci vymezené působnosti;

Dále pokyn obsahuje zpřesnění o:

- Omezení práva na informace.
- Podávání a vyřizování žádostí o informace.
- Postupu při podávání a vyřizování písemných žádostí.
- Formě poskytování informace.
- Ošetření nevyhovění žádosti.
- Odvolání.
- Lhůtách pro poskytování informací.
- Záznamu o poskytování informace.
- Úhradě nákladů.

Nařizuje se i zpracování Výroční zprávy o poskytování informací („statistika“). Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. října 2000.

3. Akční plán realizace SIP a poskytování informací

Akční plán realizace státní informační politiky (dále Akční plán), byl zpracován na základě usnesení vlády č. 525 ze dne 31. května 1999 k návrhu státní informační politiky.

Státní informační politika (dále SIP) stanovila cíle a indikovala termíny jejich dosažení, zejména pak v Příloze III – Harmonogramu vybraných úkolů státní informační politiky. Současně stanovila metodický postup pro přípravu Akčního plánu v kapitole Principy a základy postupu realizace státní informační politiky. Podle této metodiky je Akční plán určován vždy na dva roky a každý rok aktualizován.

Zpracování Akčního plánu bylo a je koordinováno Radou vlády ČR pro státní informační politiku. Při přípravě podkladů byly využity podklady jednotlivých resortů, často připravené ve společných týmech nebo za přispění expertních skupin.

Klíčovým problémem Akčního plánu jsou finanční zdroje pro realizaci projektů.

Priority Akčního plánu

Pracovní skupina doporučila opuštění dosavadní představy Akčního plánu jako statického plánu, který slibuje konkrétní termíny a k nim uvádí požadavky na zdroje, a doporučila dokončení AP v podobě seznamu priorit a mechanismů, které napomáhají reagovat na různé vývoje finančních zdrojů.

Akční plán realizace státní informační politiky

Akční plán zahrnuje tři klíčové součásti:

1. Popis priorit a procesů při realizaci Akčního plánu.
2. Seznam projektů (jsou označovány jako přímé a nepřímé akce – odlišující odpovědnosti za výsledky aktivit organizovaných například samosprávou, občanskými sdruženími či podnikatelskými subjekty).
3. Rozdělení zdrojů na příslušné rozpočtové období, v tomto případě na rok 2000.

Společným cílem ústředních orgánů je

- realizovat cíle SIP s ohledem na vnější podmínky a kritické předpoklady co nejefektivněji a nejrychleji,
- hledat nová zadání a nová porozumění problémů tam, kde se situace vyvíjí zejména v souvislosti s podobným procesem v Evropské unii,
- hledat možnosti, které nabízí partnerství s veřejností a podnikatelským sektorem.

Z přehledu hlavních aktivit při realizaci státní informační politiky

Z vybrané prioritní oblasti

„Realizovat právo občana na přímý přístup k informacím“.

Přímé akce ústředních orgánů na realizaci úkolů v jejich odpovědnosti

- MV a ÚSIS připraví sjednocující metodiku k zákonu č. 106/99 Sb.
- MV společně s ÚSIS, MPO a dalšími ústředními orgány realizují program Veřejných informačních služeb.
- ÚSIS ve spolupráci s ústředními orgány realizuje program budování informačních systémů veřejné správy podle Koncepce (usn. vl. 1059/99).
- Rada vlády pro SIP předloží vládě Koncepti komunikační infrastruktury.
- Bude zřízen Úřad pro ochranu osobních údajů.
- ÚSIS připraví bezpečnostní politiku ISVS a bezpečnostní standard.

Samostatné aktivity subjektů mimo státní správu podporující SIP

Česká pošta nabídla kapacitu budovaných informačních kiosků ve své síti, dokončené do roku 2002. Podnikatelské veřejnosti bude nabídnuta možnost šířit některé informační zdroje ústředních orgánů. Podnikatelskými aktivitami jsou zajišťovány zdroje informací o zákonech, obcích, formuláře, internetovské odkazy na WWW stránky veřejné správy atd.

Formulace rámcového programu Elektronická veřejná správa

Koncept Elektronická veřejná správa vychází ze Státní informační politiky a dále Koncepce budování informačních systémů veřejné správy a činnosti expertních skupin Odborné pracovní skupiny Rady vlády pro SIP.

Vzhledem k tomu, že většina témat v uvedených dokumentech je průřezová a týká se více prioritních oblastí státní informační politiky, byly shrnuty pod společný rámcový program Elektronická veřejná správa. Důvodem je společné vyústění těchto projektů do celkové změny v procesech, jimiž jsou zajišťovány funkce veřejné správy a do **výsledků vnímaných občany a podnikateli jako služby veřejné správy.**

Na základě přijaté SIP, deklarovala vláda záměr:

- realizovat právo občana na přímý přístup k informacím,
- zavést informační technologie do služeb poskytovaných občanům veřejnou správou,
- vybudovat komunikační infrastrukturu pro veřejnou správu,
- zabezpečit důvěryhodnost, bezpečnost a pořádek ve specifických podmínkách informační společnosti,
- vytvořit transparentní podnikatelské prostředí a podřídit hospodaření s veřejnými finančními fondy kontrole veřejnosti,
- zajistit stabilitu a bezpečnost informační společnosti

Cíl Rámcového programu Elektronická veřejná správa je navrhován takto: **Zahájit do roku 2002 provoz vybraných elektronických služeb veřejné správy.**

Cílový stav v roce 2002:

- Nejméně 10 % kontaktů veřejné správy bude na konci roku 2002 realizováno elektronicky.
- Kontakt občana s veřejnou správou bude umožněn nepřetržitě 24 hodin denně a 7 dní v týdnu (jde o přímý přístup občanů do elektronických databází orgánů veřejné správy).
- Přístup ke službám bude umožněn na celém území ČR.
- Funkce veřejné správy jsou racionalizovány a přístupné prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy.

Projekty k naplnění tohoto cíle budou zaměřeny na realizaci schválené Koncepce budování ISVS a na **přijetí obecných principů označovaných e-Government (elektronická veřejná správa).** Těmito principy jsou zejména:

- běžné využívání informačních kiosků a prezentačních stránek na Internetu jako dalších forem, jimiž lze plnohodnotně kontaktovat veřejnou správu (vedle osobních kontaktů „na přepážce“, poštovní korespondence, telefonu),
- služby veřejné správy, jako je poskytování informací, ale zejména vyřizování záležitostí občanů a podnikatelů, jsou dosažitelné elektronicky 24 hodin denně a 7 dní v týdnu,

- realizace změn ve způsobu práce úřadů díky využití informačních a komunikačních technologií, vybudování kontaktních míst veřejné správy.

Projekty Akčního plánu související s poskytováním informací

Veřejné informační služby knihoven

Cíl: **Inovovat veřejné informační služby na bázi informačních technologií**

Indikátory cílového stavu:

- Stoupají objemy veřejných informačních služeb na bázi ICT.
- Knihovny v obcích nad 1500 obyvatel jsou vybaveny ICT a poskytují nové typy veřejných informačních služeb.
- 90 % obyvatel ČR má možnost ve veřejné knihovně využívat Internet.

Integrovaný systém pro podnikání a export

Cíl: **Vybudovat integrovaný systém informací pro hospodářskou sféru na základě koordinace všech existujících vládních agentur a vládních institucí.**

Indikátory cílového stavu:

- Všeobecně dostupné jednotné „on-line“ informační místo zastřešuje a propojuje nabídku informací resortů, vládních agentur a organizací pro podnikání a export. Systém umožňuje vyhledávání dokumentů a informací ve všech zúčastněných organizacích, autorizovanou komunikaci a interaktivní vztah státní správa-občan.
- Určena pravidla identifikace obsahu informací podle potřeb hospodářských subjektů.
- Stanovena a dodržována ostrá hranice mezi informacemi, které stát nesmí poskytovat a informacemi, které je stát povinen poskytovat.

IS o veřejných zakázkách

Cíl: **Zajistit zveřejnění všech fází výběrových řízení podle zákona č. 199/94 Sb. o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů na Internetu.**

Indikátory cílového stavu:

- Informace o veřejných zakázkách jsou úplné a bez chyb.
- Informační systém umožňuje vyhledávání a třídění údajů podle potřeby uchazečů o zakázky.
- Informace obsahují údaje o konečných smluvních podmínkách.

Sbírka listin

Cíl: **Umožnit zobrazení všech dokumentů, které jsou uloženy v obchodním rejstříku – část Sbírka listin**

Indikátory cílového stavu:

- Protokol o nasnímání všech dokumentů do digitální formy.
- Zveřejnění podmínek pro dálkový přístup k dokumentům.

Úřední desky soudů

Cíl: **Zajistit dálkový přístup veřejnosti k úředním deskám soudů.**

Indikátory cílového stavu:

- Zveřejnění internetových adres se zdrojovými daty.

Monitoring územního plánování

Cíl: Do konce roku 2002 soustředit postupně do jednoho místa (WWW adresy) komplexní služby pro pořizovatele, projektanty i konečné uživatele výstupů územního plánování na bázi geografických i alfanumerických dat s využitím technologií Internetu.

Indikátory cílového stavu:

- Územní plány všech VÚC (urbanistické studie obcí) zpřístupněny na dané WWW stránce odborné i laické veřejnosti k připomínkování (dle zákona č. 50/1976 Sb.) a k poskytování informací o charakteru využití daného území.
- Územně technické podklady (ÚTP) přístupné za celé území státu.

Informační systém duševního vlastnictví

Cíl: Vytvořit informační systém pro zpřístupnění informací z oblasti duševního vlastnictví.

Indikátory cílového stavu:

- Informace o patentech, ochranných známkách, označení původu výrobků, topografiích polovodičových výrobků, užitných vzorech, průmyslových vzorech a dalších předmětech chráněných právem duševního vlastnictví přístupné prostřednictvím Internetu.

Informační systém výzkumu a vývoje

Cíl: Dobudovat informační systém pro zpřístupnění informací z oblasti státem podporovaného výzkumu a vývoje.

Indikátory cílového stavu:

- Dopracování vzájemně provázaných „Národních databází výzkumu a vývoje“ kompatibilních se analogickými informačními systémy EU a jejích členských zemí, zahrnující informace o vyhlášených programech výzkumu a vývoje (VES), řešených projektech výzkumu a vývoje (CEP), výzkumných záměrech organizací (CEZ) a o jejich výsledcích (RIV) využívaných státní správou a veřejností, včetně systému efektivního získávání nezbytných údajů.
- Zajištěny vyhledávací a další služby na úrovni obdobného informačního systému EU CORDIS.

Veřejné informační služby

Cíl: Vybudovat systém veřejných informačních služeb a zahájit do roku 2002 provoz vybraných elektronických služeb veřejné správy.

Indikátory cílového stavu:

1. etapa: Veřejné informační služby
 - Vytvořit funkční systém s možností nepřetržitého poskytování (24/7/365) informačních služeb veřejnosti.
 - Vytvořen a aktualizován procesní telefonní seznam veřejné správy.
 - Vytvořen systém poskytující aktuální informace a síťové služby.
 - Vytvořen systém poskytující vybrané informace různými komunikačními kanály (Internet, telefon).
 - Přístup ke službám je umožněn na celém území ČR.
2. etapa: Elektronické služby veřejné správy
 - Služby veřejné správy jsou procesně zjednodušeny a přístupné prostřednictvím kontaktních míst veřejné

správy, internetu, za pomoci veřejně přístupných internetových kiosků, knihoven, telefonickým kontaktem atd.

- Nejméně 10% kontaktů veřejné správy je na konci roku 2002 realizováno elektronicky.

Nositel: MV

Spolunositel: ÚSIS atd.

Termín: 2002

PORTÁL veřejné správy

Cíl: Vybudovat a provozovat jednotné prezentační rozhraní informačních systémů veřejné správy.

Indikátory cílového stavu:

V jednotlivých etapách:

1. veškeré informace spravované ISVS jsou dostupné z jediného místa,
2. k informacím spravovaným ISVS existuje jednotný přístup i pro zahraniční uživatele;
3. unifikované vyhledávání;
4. systém spolupracuje s referenčním rozhraním a umožňuje autorizovanou komunikaci,
5. unifikované publikační postupy v rámci ISVS; unifikované vyhledávání v rozsahu státu; aktivní komunikace ISVSů;
6. stát je jednotně elektronicky prezentován.

Nositel: ÚSIS

Spolunositel: MPO, Czech Trade, MV, a ostatní nositelé projektů VIS

Termín: 2002

Kontaktní místa veřejné správy

Cíl: Soustředit vybrané funkce úřadů veřejné správy do jednoho místa v určeném území.

Indikátory cílového stavu:

- Vybudována síť kontaktních míst veřejné správy s odpovídajícím vybavením ICT a funkční vazbou na registry veřejné správy.
- Informační, přijímací a aktualizací funkce na společném místě.

Nositel: MPSV

Spolunositel: MV, ÚSIS

Termín: 2002

METASYSTÉM ISVS

Cíl: Vybudovat metainformační systém, obsahující data o organizačních jednotkách, informačních procesech, informačních vazbách a informačních zdrojích ISVS.

Indikátory cílového stavu:

Systém je využíván při provozu ISVS ke koordinaci provozu, zajištění bezpečnosti i informací pro koncového uživatele ISVS.

Nositel: ÚSIS, MV

Spolunositel:

Termín: 2002

Ing. Václav Vávra, Sekretariát Rady vlády ČR pro státní informační politiku

K semináři o přístupu k informacím o životním prostředí ENVIBRNO 2000

Petr Horáček

Podmínkou nutnou pro prosazení strategie udržitelného rozvoje (UR) v demokratických systémech je její přijetí většinou voličů. V ČR však od Listopadu životní prostředí kleslo v žebříčku preferencí a mnozí ekologičtí aktivisté to připisují nedostatečnému „ekologickému uvědomění“ českého obyvatelstva. Postrádám vážnější analýzu příčin tohoto stavu.

Za klíčové považuji:

- výrazné zlepšení stavu životního prostředí, především ovzduší a povrchových vod,
- ekologické organizace pečují zřetelněji o své zviditelnění než o seriózní prosazování UR (viz např. kůrovec v Šumavském národním parku, kampaň proti uvedení Jaderné elektrárny Temelín do provozu po dokončení její výstavby v době, kdy klíčovou hrozbou je změna klimatu, blokování výstavby objezdu kolem Plzně a dalších měst, absurdní z hlediska dopadu na zdraví obyvatelstva),
- absence účinné politiky „public relations“ v oblasti UR jak ze strany státní správy tak i dalších „hráčů“. V oblasti přístupu veřejnosti k informacím o ŽP se neustále akcentují formálně právní aspekty (viz např. Aarhuská úmluva, zákon o právu na informace o životním prostředí č. 123/1998 Sb.).

Osobně spatřuji náš základní problém v tom, jak zajistit dostupnost objektivních, zasvěcených a široké veřejnosti srozumitelných informací o UR. Jsem přesvědčen, že dominantní bariérou je:

- preferování negativních zpráv českými sdělovacími prostředky,
- nepochopitelný nezájem představitelů státu „pochlubit“ se úspěchy polistopadového vývoje.

Své tvrzení dokládám vlastní zkušeností z posledních let.

V r. 1998 jsme připravili tiskovou zprávu, že za inverzních situací prakticky vymizela z ovzduší dominantní škodlivina 80. let, oxid siřičitý. V tisku o ní byla jediná zmínka v rozsahu podstatně menším než článku o vykradení pobočky banky. Ohlas dvou tiskových konferencí na toto téma byl více než neuspokojivý. Pokud byla informace uveřejněna, potom s komentářem „experta“, že se jedná především o vliv snížení výroby. Téměř řádový rozdíl mezi poklesem HDP a emisí byl pro „experty“ zanedbatelný.

Je jistě možné považovat za důkaz úspěšného snižování znečištění životního prostředí, že analýzy OECD zasta-

rají dříve než vyjdou tiskem, viz např. publikace OECD „Politika, stav a vývoj ŽP: ČR“ z r. 1999, má poslední údaje převážně z r. 1996. Mezi roky 1996 a 1999 se však emise SO₂ snížily o 72 %. OECD Environmental Data, Compendium 1999, vydané v r. 2000 a obsahující údaje za r. 1997, kdy emise stejné škodliviny dosahovaly 260% úrovně r. 1999. Dopisovatel ČTK v Paříži však v lednu 2000, na základě těchto informací referuje, že „ČR stále patří mezi největší znečišťovatele v Evropě“.

Údaje o snížení emisí se již do našich sdělovacích prostředků dostaly. Informační zpoždění však přetrvává. Zprávou roku 2000 je zvyšování efektivnosti využití energie. Čtenář je však konfrontován s tvrzením, že „na jednotku HDP spotřebujeme 2,3krát více energie než země EU“ (HN 27. 10. 2000). Skutečnost: energetická náročnost tvorby HDP se mezi roky 1991 a 1999 v ČR snížila o 32,5 % a byla v r. 1999 vyšší o 22,7 % než průměr států EU v letech 1997 – 1998 a pouze o 3,8 % vyšší než je průměr států OECD. Uveřejnit tato čísla vycházející z oficiálního dokumentu české vlády vyžaduje nadlidské úsilí mimo mé možnosti.

Příkladem neochoty či neschopnosti vést dialog s domácími i zahraničními veřejným míněním je JE Temelín. V období blokády našich hranic uveřejnila ČTK(!) schéma elektrárny bez ochranné obálky, nejsrozumitelnějšího důkazu řádově vyšší úrovně jaderné bezpečnosti této elektrárny. Je nepochopitelná absence reakce na lehce vyvrátitelné argumenty Rakušanů i domácích odpůrců: nejsou zkušenosti s vybavením sovětských reaktorů moderním řídicím systémem, nebyl posouzen vliv na ŽP a porovnávání JETE s černobylskou elektrárnou.

V komentářích našich médií se rakouské protesty hodnotí jako citlivější vnímání ekologických problémů Rakušany. Za situace, kdy největším globálním rizikem (nejen pro ŽP!) je skleníkový efekt, je to absurdní. Nevyužívají se „ekologické“ argumenty pro JETE: roční spotřeba 35 t jaderného paliva nahradí 5 000 000 t hnědého uhlí a 500 000 t vápence pro odsíření, nebude nutné ukládat 1 300 000 t pevných odpadů. Prevence vzniku 15

milionů t CO₂ skleníkového plynu za rok, představuje 12 % jeho produkce v ČR v r. 1998!

Skutečnou perlou je strašení Černobyly. Nejenže havárie černobylského typu je v JETE z fyzikálních i konstrukčních důvodů principiálně vyloučena, ale rozsah následků je silně zveličován. Je paradoxem, že v den, kdy Informační středisko OSN vydá zprávu Vědeckého výboru OSN pro účinky atomového záření (UNSCEAR), podle které kromě výskytu 1800 případů rakoviny štítné žlázy u dětí exponovaných v době havárie (tedy žádná úmrtí). „neexistují žádné důkazy jiných významnějších dopadů na lidské zdraví, které by bylo možné připsat 14 let po havárii radiační expozici“ otisknou Lidové noviny informaci o statisících mrtvých a informaci o zprávě UNSCEAR otisknout odmítnou.

Velkým zklamáním pro mne je i „mediální“ výkonnost MŽP. Omluvu, že „sdělovací prostředky preferují katastrofické zprávy“ je obtížné akceptovat, když ministerstvo nevyužívá plně ani prostředků, které jsou zcela v jeho kompetenci a navíc jsou to naše peníze (tj. daňových poplatníků). Jako příklad uvádím výstavu „A po nás potopa“ Ministerstva životního prostředí letos na jaře a film režiséra Tomáše Škrdlanta Ekohistorie.

Výstavu uváděl citát Josefa Vavrouška (z r. 1990?) o negativním dopadu znečištěného životního prostředí na očekávanou délku života v ČR. Ten je pro r. 2000, kdy se, jistě i díky zřetelnému zlepšení kvality ŽP, lidský život u nás významně prodloužil, našťastí již irrelevantní. Dokumentace úžasného pokroku v ochraně životního prostředí absolutně i v porovnání s členskými státy OECD byla podle mého názoru zcela nedostatečná.

Škrdlantův film věnující se především stavu před Listopadem, vystoupením bývalého generálního tajemníka ÚV KSČ, sugestivně ve mně navozoval atmosféru, že v ČR přežívá přístup k ochraně ŽP jako za hluboké totality. Dozvíme se, že sice poněkud klesly emise škodlivin do ovzduší, avšak hlavně díky poklesu průmyslové produkce, že průmysl korumpuje politiky a že České matky spatřují jediný rozdíl mezi současností a vládou Milouše Jakeše, protože jim dnes nikdo nehrozí kriminálem.

Ceny, které film dostal, z hlediska své optiky, nedovedu vůbec pochopit. A jako daňový poplatník protestuji, aby z našich daní byly obdobné filmy točeny.

Bohužel, obdobný postoj zaujal i pan prezident. Domnívám se, že snížení znečištění ovzduší patří mezi největší úspěchy polistopadového vývoje. 10. výročí Listopadu v loňském roce bylo jistě vhodnou příležitostí tento úspěch zmínit. Prezident republiky tehdy však prohlásil „dali jsme hodně miliard na odsíření ... a odstraňujeme následky... z donucení, že to na nás chce EU“.

Publikování zastaralých nebo neobjektivních údajů lze pochopit u novinářů i politiků. Zcela neomluvitelné je to však u odborných pracovišť. Studie „Energy Efficiency Action Plan for Promotion of Energy Efficiency in the Czech Republic to 2010“, vypracovaná pro Světovou banku (WB), MŽP a MPO definovala dominantní cíl vládní politiky v ČR v oblasti úspor energie do r. 2010 snížení energetické náročnosti tvorby HDP o 14% až 20%. Skutečnost vysoký cíl překonala již v r. 1999! Na seminá-

ři uspořádaném MŽP ČR za účasti vedení ministerstva a zástupců WB, kde byla studie prezentována, nevystoupil nikdo, kdo by na tuto skutečnost upozornil. Uvedené hodnoty jsou ze Zprávy o ŽP ČR v r. 1999. Je škoda, že ji nečetli pozorně ani pracovníci ministerstva ani řešitelé tohoto projektu. Zprávy, vydávané každoročně, jsou vynikající.

Tato virtuální realita má odraz také ve vytváření negativního obrazu ČR v zahraničí:

- komisařka pro ŽP a jadernou bezpečnost EU pani Margot Wallstroemová uvedla ještě v březnu 2000 v rozhovoru pro Tomorrow Global Environment Business Magazin, že ČR „nebere environmentální výzvy přijímání do EU vážně“ (změnu jejího stanoviska jsme zaznamenali až na jejím setkání s českými podnikateli 5. 5. 2000 v Toskánském paláci),
- „OECD Policy Brief Environmental trends in transition economies“ na podzim 1999 řadil ČR mezi státy jejichž „intensita využívání zdrojů a produkce znečištění je několika násobně větší než ve státech OECD a může to trvat více než 20 let než splní současné environmentální požadavky EU“ (ve skutečnosti jsme v řadě parametrů pod průměrem členských států OECD).
- The Economist z 18. 12. 1999 uveřejnil článek „Vyčistěte nebo vypadněte“, tvrdící, že Černý trojúhelník zůstává nejznečištěnější částí Evropy.

Snažil jsem se uvádět důkazy pro své přesvědčení, že přetrvávající důraz, v současných diskusích o právu veřejnosti na informace o životním prostředí, na formální, legislativní úpravu, není již dnes, aktuální. Co by dnes mělo být prioritou jsou informace:

- objektivní, důvěryhodné a srozumitelné,
- zasvěcené (tedy nikoliv černobílé vnímání, pohodlné pro autory, ale skutečnost zkreslující),
- aktuální a dynamické, informující o vývoji procesu (nikoliv zamlžující současný stav používáním překonaných klišé),
- široce dostupné.

Důsledky absence komunikační strategie dokumentují potřebu zpracování mediální strategie UR (ten by měl být prezentován jako budování konsensu mezi zájmy sociálními, environmentálními a ekonomickými) jak vlády tak i průmyslu s cílem motivovat veřejnost k prosazování udržitelnosti a stejně tak pro vytváření pozitivního obrazu ČR v zahraničí.

Současný stav odráží českou povahu. Do Černého trojúhelníku jsme vozili kde koho, i prince Charlese, po jeho „vyčištění“, až na výjimky, ticho. Pravý opak jak by se jistě chovali Poláci a myslím i Slováci. Uděláme s tím něco?

RNDr. Petr Horáček, CSc., ředitel sekretariátu České podnikatelské rady pro udržitelný rozvoj

Veřejné environmentální informace strategický nástroj rozhodování úřadů, podniků a veřejnosti

Ondřej Velek

Otevřené úřady, podniky, občanská společnost a informační globalizace?

Začátek nového milénia nese naše očekávání, že budeme žít v demokratické **otevřené občanské společnosti** (s mnoha kulturními, ekonomickými interakcemi, legitimními a přiznanými konflikty zájmů i s lepší kooperací a vůlí ke konsensu), že nezbytný stát se bude chovat jako **otevřená veřejná správa** (kvalifikovaná, respektovaná a transparentní služba), a že **otevřený trh a podnikání** bude vytvářet stabilní a trvale udržitelné vzorce výroby a spotřeby. Otevřený tok informací je klíčový pro budování důvěry veřejnosti v úřady (omezením prostoru pro „aroganci a korupci“ úředníků), pro omezování lhostejnosti a iracionálních „fobií“ veřejnosti, i pro veřejnou kontrolu partikulárních zájmů podniků, které by mohly poškozovat prostředí. **Informace sdílením a rozdělováním neubývají ale naopak rostou** (na rozdíl od rozdělování hmotných statků, peněz a moci). Troufám si tvrdit, že **informační globalizace** (rozdávání informací) je jediná environmentálně přijatelná globalizace na rozdíl od globalizace hmotné (často neudržitelné pumpování surovin, energií a zboží), na rozdíl od globalizace finanční (účelové přelévání peněz na místo největšího profitu), i od globalizace migrační (ekonomické migrace chudých lidí do bohatých zemí). Věci, peníze a lidé by se měli pohybovat co nejméně, informace (znalosti, vzdělání, kultura) by měly být dostupné všude.

Co se povedlo v ČR v oblasti demokracie a implementace práva na informace?

Informatizace veřejné správy v ČR je ovlivněna integrací s Evropskou unií, která ve své komisi má nové ředitelství pro informační společnost a otevírá úřady pod procesem PPP (Public Private Partnership). Pod pokrokem elektronické revoluce a vlivem Aarhuské úmluvy schválila EU v červnu 2000 novelu směrnice 313/90 o přístupu veřejnosti k environmentálním informacím.

V porovnání se stavem před několika málo lety máme v ČR lepší právní rámec pro získávání informací z úřadů i lepší informace pro rozhodování na trhu. Máme zákon o právu na environmentální informace 123/98, zákon o svobodě informací 106/99, zákon o elektronickém podpisu 227/2000 (mimořádně všechny tyto tři zákony byly připraveny nevládními organizacemi a podány jako po-

slanecká iniciativa). Od října platí nový zákon 365/2000 o informačních systémech veřejné správy (mimo jiné ustavující Úřad pro veřejné informační systémy, akční plán, metainformační systém, datové standardy). Zákon 157/98 o chemických látkách a přípravcích také zajistil jasné informace pro spotřebitele a uživatele (bezpečnostní listy jsou vidět na <http://www.mzcr.cz/utvary/rchl/seznam.asp>, před zveřejněním je registr množství chemických látek uvedených na trh v roce 1999). Zákon o prevenci havárií 353/1999 má také shromáždit na okresech a částečně zpřístupnit informace o skladovaných velkotonážních látkách. Zákon o hospodaření s energií (sněmovní tisk 494/2000) přinese mimo jiné od 1. 1. 2001 lepší kázeň v hodnocení energetické účinnosti a značení výrobků (labelling). Vláda nařízením 720/2000 chce podpořit odbytky ekologicky šetrných výrobků jejich preferencí ve státních zakázkách a v nákupech těchto výrobků pro veřejný sektor. Po dlouhých letech „klamavosti“ začne mít známka „Zelený bod“ (Grunne Punkt) na obalech v ČR určitý smysl – informace, že výrobce obalu i obec jsou součástí systému sběru, třídění a zpracování obalů. Participace veřejnosti byla kvalitně zvýšena v zákonu o geneticky modifikovaných organismech (GMO) 153/2000 v oblasti schvalování typů GMO a jejich uvolňování do prostředí. Je připraven nový zákon o hodnocení vlivů EIA (sněmovní tisk 495/2000), který bude mít silnou opozici nedemokratických poslanců. Ministerští odborníci i veřejnost si procvičili s různým efektem procedury tzv. strategického hodnocení (SEA) různých sektorových politik (dopravní, surovinové, energetické).

Vzrostla kapacita neziskových organizací zájímajících se o informatiku a moderní informační technologie (např. Forum pro informační společnost <http://www.info-forum.cz>, Česká asociace pro geo-informace GIS www.cagi.cz a další). Vzrostla i kvalita stránek ekologických organizací specializovaných na životní prostředí www.ekolist.cz, demokracii www.ecn.cz/env/pravoinf/, i rizika zdrojů znečišťování (např. www.ecn.cz/dioxin).

Co bychom měli zlepšovat?

Oblastí ke zlepšení toku veřejných informací je mnoho. Uživatelé by měli stále odstraňovat bariéry toku informací o prostředí a bezpečnosti a vysvětlovat psychologické „informační“ mýty. Tradiční námitky úředníků a odpovědi uživatelů jsou: **Stát má povinnost informovat a veřejnost má také povinnost jim správně rozumět!** Ne, historicky správně existuje asymetrie práv, že stát smí jen, co je mu dáno zákonem (odepřít i poskytovat informace) a občan naopak musí jen, co je mu dáno zákonem. **Data**

poskytneme veřejnosti, jen pokud je budou lidé správně interpretovat! Ne, odpovědnost za interpretaci má uživatel (novinář, podnikatel, student), který ponese autorskou odpovědnost. **Data poskytneme, až budou úplná a validovaná...** Data nebudou úplná nikdy, vždy budou neukázněni reportéři (proto je třeba je sankcionovat a levně zveřejnit jejich prohřešek). Na hlubší validaci neexistuje dostatečná kapacita úřadů – je efektivnější běžná evidenční data kompletně zveřejnit, provádět inspekci jen namátkovou kontrolu, a nechat hlavní část „kontroly“ uživatelům dat. Přemrštěné požadavky na „přesnost“ jsou často jen technika, jak zakrýt chybějící data a odložit zveřejnění na neurčito. **Data si musíte sehnat, elektronizovat sami protože je máme v různých úřadech, na spoustě papírů i v nedostupném počítači...** Právě požadavek uživatelů dat na „nákup po jednou střechou a v elektronické formě“ napomáhá reformě informačních systémů, jejich kompatibilitě a přátelskosti. **Žádosti o informace motivované obchodními zájmy musíte zaplatit!** Ne, úřad nemá právo posuzovat důvody zájmu o data – je v zájmu podnikání i prostředí, aby podnikatelé co nejvíce využívali environmentální informace získané z úřadů „gratis“. **Data má dostat nejdříve státní správa...** Ne, není nutné, aby byl časový rozdíl mezi obslužením uživatelů dat ze státní správy a dalšími uživateli. Pokud jsou veřejná data v elektronické formě, pak veřejná správa má ve stejné době přístup ke všem údajům (tj. i včetně chráněných podrobnějších dat) jako veřejnost, která nedostane důvěrná data ale místo nich jen metainformaci „tato položka je nevěřejná“. Zveřejňování informací o neveřejných datech je výborný nástroj proti zneužívání tzv. obchodního tajemství. Navíc zveřejňování dat od samého počátku plnění databází je cesta jak zvýšit prestiž úřadu i kvalitních reportérů (odlišit „disciplinované“ od „opozdílů“). **Veřejnost nerozumí datům, proto jim poskytneme jen agregovaná data!** Ne, agregovaná data jsou pro další použití „mrtvá“ a neumožňují mnohostranné aplikace různých uživatelů. **Data máme od ohlašovatelů jen na papíře – nejprve je musíme elektronizovat sami!** Zásadní je, aby reportér byl odpovědný za správnost, úplnost a předání dat i v elektronické formě – pak úředník zaslaná elektronická data nepřepisuje, nedoplňuje ale jen „pasivně“ archivuje a v daném tvaru zveřejňuje. Úředník se tak vyhne odpovědnosti za chyby! **Nabízíme veřejnosti spoustu informací a veřejnost žádá (naschvál) data, která nemá...** Právě tlak uživatelů (zejména podniků) na nová data je cesta k doplňování bílých míst, elektronizaci starých dat a nabízení dat v aktivní neagregované formě, kdy si uživatel připravil výběr podle své potřeby...

Závěrem?

Doporučoval bych (1) vyhlásit informace za vysokou strategickou prioritu řízení životního prostředí, (2) posilovat různé spojence (uživatelé dat) v jejich zájmu o data, (3) zlepšovat infrastrukturu úřadů pro zpracování a zveřejňování dat. Bráno logikou, že „schody se metou odshora“ na MŽP by měla být nově sestavena ze správců a uživatelů dat moderněji koncipovaná **komise pro informační politiku resortu** s pravomocí zlepšovat a reformovat

stávající systém i ovlivňovat rozdělování financí na zajištění a zveřejňování informací. Kdysi založená komise na MŽP je pravděpodobně delší dobu nefunkční a určitě nemá zastoupení uživatelů dat. Jsou již delší dobu potřeba dostatečně pohodlné veřejné informační systémy resortu (metainformační MIS, konsolidovaná banka dat MEDIS, veřejný GIS, aktuální internetové stránky). Je potřeba **veřejná kontrola a průhlednost financování minulých i budoucích informačních prací zadávaných za veřejné prostředky** (aby se mimo jiné bránilo nevhodné komercializace projektů jako byla databáze chemických látek EINECs). Programu ekologicky šetrných výrobků (EŠV) by pomohl silný „akční plán“, který by překročil rezortní pojetí programu i bojkot velkých firem (např. výrobců fosfátových detergentů, kteří neuvádějí srozumitelně environmentální informace pro spotřebitele). **Akční plán Programu EŠV** by měl využít nařízení vlády 720/2000 a jasně a transparentně monitorovat nákupní politiku a další spotřebitelské chování veřejných úřadů (např. formou pravidelně aktualizované veřejné internetové tabulky „kdo, kde, co, za kolik na úřadě dělá pro podporu EŠV a udržitelnou spotřebu“). Protože na našem běžném trhu existuje vysoký informační šum, klamavá reklama a manipulace spotřebitelů neoprávněnými „ekologickými“ a „zdravotními“ tvrzeními, bylo by účelné vyvažovat dementogenní konzumní reklamu v masových médiích chytrou skromnou eko-reklamou. I to je právo na informace.

MŽP by mělo předložit ještě v roce **2000 k ratifikace Aarhuskou úmluvu EHS OSN** (o přístupu k informacím, participaci v rozhodování a přístupu k soudům ve věcech životního prostředí). Jedním z měřítek úspěchu praktické implementace jejího článku 5.9. bude **přijetí zákona o kvalitním integrovaném registru znečišťování (IRZ)**, kde byl spojen do jednoho zákon o integrované prevenci a omezování znečištění (směrnice IPPC). Moderně koncipovaný registr IRZ (aktivní zveřejňování, přesná identifikace látek, zdrojů, aktivně omezené neveřejné informace) bude definován připravovanou vyhláškou MŽP. Mezinárodní tlak na kvalitu českého registru IRZ by měl přijít i z **mezinárodně závazného protokolu o IRZ (anglicky Pollutant Release and Transfer Register PRTR)**, který by měl být připraven do doby jednání ministrů v Kijevě 2002 (viz. www.ecn.cz/PRTR-TF).

Veřejné informace mají význam pro permanentní obnovování důvěry občanů v úřady, vzdělávání uživatelů dat a společný boj proti špatné praxi „Špatné zprávy se dobře šíří“ tak, aby stále více platilo, že „Dobré zprávy o dobrém prostředí se dobře šíří“.

Ing. Ondřej Velek, Nadace Partnerství

Autor je koordinátorem Programu Právo na informace Nadace Partnerství (www.ecn.cz/RTK) a sekretářem MŽP pro Pracovní skupinu Integrovaného registru znečišťování PRTR pod Aarhuskou úmluvou (www.ecn.cz/PRTR-TF)

Implementace směrnice ES o přístupu k informacím o životním prostředí v České republice

Marta Černá

Ministerstvo životního prostředí vypracovalo v roce 2000, v rámci Národního programu České republiky, implementační plány pro jednotlivé předpisy Evropského společenství (ES), týkající se životního prostředí. Jedním z předpisů je směrnice ES 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí. Podle požadavku směrnice jsou informace o životním prostředí povinny poskytovat všechny instituce státní správy a samosprávy (dále veřejné správy), které vlastní informace o životním prostředí. Instituce, jichž se to týká, jsou ústřední úřady, územní odbory MŽP, krajské úřady, referáty životního prostředí OkÚ, magistráty, městské části a obecní úřady. Lhůta na vyřízení je maximálně dva měsíce.

Česká republika zcela splňuje požadavky výše uvedené směrnice přijetím zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Zákon č. 123/1998 Sb. vstoupil v platnost 1. července 1999 a je plně kompatibilní se směrnicí 90/313/EHS. Zákon vymezuje tři úrovně institucí, placených z veřejných prostředků, vlastnících informace o životním prostředí:

- orgány státní správy a územní samosprávy, jež plní úkoly v ochraně přírody,
- rozpočtové a příspěvkové organizace zřízené resortem životního prostředí,
- orgány státní správy a samosprávy a rozpočtové a příspěvkové organizace mimo resort životního prostředí vlastnící informace o životním prostředí.

V zákonu č. 123/1998 Sb. je definována forma žádosti podle požadavku Směrnice (v písemné, obrazové, zvukové formě nebo na nosičích výpočetní techniky). Obsah požadovaných informací, definovaných ve směrnici, je rozšířen o další možnosti reflektující první (informační) pilíř Aarhuské úmluvy (úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí). Lhůta na vyřízení žádosti stanovená ve směrnici nejpozději do dvou měsíců je v zákoně č. 123/1998 Sb. zkrácena podle správního řádu na 30 dnů, ve výjimečných případech lze lhůtu prodloužit na 60 dnů.

Stánek Ministerstva životního prostředí na výstavě ENVI BRNO 2000.

V zákoně č. 123/98 Sb., §10 odst. 3 se konstatuje, že informace se poskytují zpravidla bezplatně. Orgány jsou však oprávněny žádat úhradu ve výši nákladů spojených s pořízením kopie a odesláním informací.

Od 1. 1. 2000 vstoupil v platnost zákon č. 106/1999, o svobodném přístupu k informacím. Zákon (nad rámec směrnice 90/313/EEC), ukládá povinnost orgánům veřejné správy informovat veřejnost o činnostech a dokumentech vznikajících v těchto institucích. Jde o obecné informace, implicitně se samozřejmě týká i informací o životním prostředí. Oba uvedené české zákony se liší nejen věcným záběrem, ale též okruhem poskytovatelů, maximálními lhůtami a důvody pro odmítnutí informace. Tyto záležitosti se, po patřičném nasbírání zkušeností s působením zákona, budou analyzovat a pravděpodobně povedou k postupnému sbližování formálních ustanovení obou zákonů. Některé věcné požadavky však jsou pro zákon č. 123/1998 Sb. specifické, např. zákon ukládá vládě jedenkrát za rok schválit zprávu o stavu životního prostředí a předložit ji k projednání Parlamentu. Dále zákon ukládá Ministerstvu životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy podporovat osvětu, výchovu a vzdělávání široké veřejnosti v oblasti ochrany životního prostředí. Tyto paragrafy jsou již v souladu s některými z požadavků citované Aarhuské úmluvy. Přesto

bude třeba v nejbližších třech letech podrobit nové právní analýze zákon č. 123/1998 Sb. i po věcné stránce. Důvodem je, že Evropská komise v červnu letošního roku (2000 – pozn. redakce) předložila k diskusi návrh novely směrnice 90/313/EHS. Novela bude obsahovat především tyto posuny:

- korekci směrnice vzhledem k dosavadním praktickým zkušenostem s jejím uplatňováním v zemích Evropské unie,
- začlenění požadavků Aarhuské úmluvy (především informačního pilíře) do legislativy zemí EU,
- reflektování nové generace informačních technologií pro poskytování (a sběr) informací o životním prostředí.

Česká republika, jako asociovaná země EU, bude po schválení novely směrnice povinna harmonizovat svou legislativu s požadavky novely v termínu předepsaném zemím EU.

Velice důležitým krokem v implementaci směrnice 90/313/EHS byla formulace Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (SP EVVO ČR). Státní program byl připravován meziresortní pracovní skupinou, vedenou náměstkem

ministra – ředitelem sekce politiky životního prostředí. V pracovní skupině byly, vedle zástupců většiny resortů, také představitelé vysokých škol, místních orgánů veřejné správy a nestátních neziskových organizací. Dokument je členěn na 4 části, podle skupin společnosti, na něž je zaměřen:

- veřejná správa
- děti, mládež, pedagogičtí a odborní pracovníci
- environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře
- informace, osvěta a poradenství pro veřejnost.

Vedle vlastního programu, je součástí SP EVVO ČR též Akční plán na léta 2001 až 2003, ukládající orgánům veřejné správy konkrétní úkoly s vyznačením odpovědných nositelů úkolů a termínům plnění. SP EVVO byl Ministerstvem životního prostředí předložen vládě a byl 23. října 2000 usnesením č. 1048 vládou schválen.

SP EVVO ČR, právě tak jako všechny ostatní dokumenty v tomto příspěvku zmíněné, jsou k dispozici na domovské stránce Internetu MŽP na adrese www.env.cz.

Ing. Marta Černá, CSc., vedoucí oddělení vzdělávání a osvěty MŽP

Pohled z okresní praxe

Zástupce Okresního úřadu Brno-venkov, referátu životního prostředí, seznámil účastníky diskuse s nejčastějšími problémy při aplikaci zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Neurčitý rozsah působnosti zákona č. 123/1998 Sb.

Vzhledem k široké definici informací o životním prostředí dle ust. § 2 a) nelze jednoznačně vymezit rozsah působnosti tohoto zákona. Hranice mezi informacemi o životním prostředí a obecnými informacemi je neostrá, a proto může být složité určit právní režim vyřizování některých žádostí o informace.

Rozpory mezi úpravou obecných zákonů o informacích a zákonů speciálních

Zvláštní zákony upravující poskytování informací se v mnohém liší od režimu zakotveného v zákoně č. 123/1998 Sb. Například ustanovení § 26, odst. 1, písm. 1) zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech, v platném znění, upravuje zpřístupňování informací z evidence o produkci odpadů. Nastává pak otázka, zda při poskytování informací odkázat na toto ustanovení speciálního zákona, nebo na zákon 123/1998 Sb., který má jednoznačně propracovanější systém poskytování informací.

Problematické vymezení obchodního tajemství jako důvod pro odepření informace

Vzhledem k náležitostem obchodního tajemství obsažených v ust. § 17 obchodního zákoníku téměř není možné posoudit, které údaje mohou být poskytnuty a které musí být ze zmíněného důvodu odepřeny (§ 8, odst. 1, písm. D) zákona č. 123/1998 Sb.). V praxi to přináší průtahy při vyřizování žádostí, které vzniknou při korespondenci správního orgánu se subjekty, jichž se požadované údaje týkají.

Požadování subjektivních názorů v rámci zákonů o informacích

Někteří žadatelé se obracejí na pracovníky správního orgánu se žádostí o poskytnutí subjektivních stanovisek a názorů. Ani jeden ze zákonů o informacích však tuto eventualitu neřeší, a tak jsou často tyto informace odepřeny jako nezpracované.

Zneužívání informační povinnosti správních orgánů k ryze soukromým účelům

Velké množství žadatelů si zjednodušuje své povinnosti tím, že žádají správní orgán, aby de facto udělal práci za ně. Jedná se hlavně o zjišťování údajů, které budou použity v diplomové nebo rigorózní práci nebo v komerční praxi. Toto zřejmě není v rozporu se zákonem, ale vzhledem k počtu a rozsahu těchto žádostí to způsobuje značné zatížení některých správních orgánů.

Soutěž studentů

Jako doprovodný program při Mezinárodním veletrhu techniky pro tvorbu a ochranu životního prostředí ENVIBRNO 2000 proběhlo i FINÁLE VII. ROČNÍKU CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽE DIPLOMOVÝCH PRACÍ Z OBLASTI TVORBY A OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Pořadatelé této soutěže jsou Ekologická nadace ENVIOPTIMUM BRNO, Ministerstvo životního prostředí a vedení Brněnských veletrhů a výstav a. s.

Pro autora celkově nejlepší diplomové práce byla určena cena generálního ředitele BVV a. s, BRNO, pro autora nejlepší diplomové práce celkově i všech tří kategorií byly ceny firmy FACTOR.E, s. r. o., Brno.

Hodnotitelská porota ve složení Dr. Radslav KINSKÝ (předseda poroty), Ing. Marta ČERNÁ, CSc., prof. Ing. Jan KUPEC, CSc., doc. Ing. Vladimír LAPČÍK, CSc., Dr. Ing. Zdeněk POSPÍCHAL (ředitel soutěže), doc. Ing. Jaroslava MACHALÍKOVÁ, CSc., Ing. Rostislav SLAVOTÍNEK a prof. Ing. Bořivoj GRODA po skončení veřejných obhajob finálových diplomových prací zhodno-

tila předvedené diplomové práce a výkony autorů a dospěla k tomuto výsledku:

- nejlepší prací z celé soutěže je diplomová práce **Jiřího NAIMANA z VUT Brno**, který získává cenu generálního ředitele Brněnských veletrhů a výstav, a. s. Brno a cenu firmy FACTOR.E, s. r. o.;
- nejlepší prací z kategorie přírodovědní je diplomová práce **Petra VACÍKA z VŠCHT Praha**;
- nejlepší prací z kategorie společenskovední je diplomová práce **Michaely BALZAROVÉ z VUT Brno**;
- nejlepší prací z kategorie technických věd je diplomová práce **Petra KUŽMY z Univerzity Pardubice**.
- Porota se rozhodla udělit CENU POROTY a cenu firmy FACTOR.E, s. r. o. Brno **Jiřímu MÜLLEROVI z VUT FT Zlín**.

Diplomy a ceny předával v pavilónu A brněnského výstaviště náměstek ministra životního prostředí Lubomír Petružela a Zdeněk Pospíchal.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1 - Účel zákona

Zákon upravuje podmínky práva svobodného přístupu k informacím a stanoví základní podmínky, za nichž jsou informace poskytovány.

§ 2 - Povinnost poskytovat informace

- (1) Povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou státní orgány a orgány územní samosprávy.
- (2) Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.
- (3) Zákon se nevztahuje na postup při poskytování informací povinnými subjekty, který je upraven zvláštními předpisy.

§ 3 - Základní pojmy

- (1) Žadatelem pro účel tohoto zákona je každá fyzická i právnická osoba, která žádá o informaci.
- (2) Možností dálkového přístupu pro účel tohoto zákona je přístup k informaci neomezeného okruhu žadatelů pomocí telekomunikačního zařízení (například prostřednictvím sítě Internet).
- (3) Zveřejněnou informaci pro účel tohoto zákona je taková informace, která může být vždy znovu vyhledána a získána, zejména vydaná tiskem nebo na jiném nosiči dat umožňujícím zápis a uchování informace, vystavená na úřední desce, s možností dálkového přístupu nebo umístěná ve veřejné knihovně.
- (4) Doprovodnou informaci pro účel tohoto zákona je taková informace, která úzce souvisí s požadovanou informací (například údaj o její existenci, původu, počtu, důvodu odepření, době, po kterou důvod odepření trvá a kdy bude znovu přezkoumán, a dalších důležitých rysech).

§ 4 - Poskytování informací

Povinné subjekty poskytují informace žadateli na základě žádosti nebo zveřejněním.

§ 5 - Zveřejňování informací

- (1) Každý povinný subjekt musí pro informování veřejnosti ve svém sídle a svých úřadovnách zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné, jakož i umožnit pořízení jejich kopie, tyto informace:

- a) důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost,
 - b) popis své organizační struktury, místo a způsob, jak získat příslušné informace, kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí,
 - c) místo, lhůtu a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutí povinného subjektu, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech, a název příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat,
 - d) postup, který musí povinný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, návrhů i jiných dožádání občanů, a to včetně příslušných lhůt, které je třeba dodržovat,
 - e) přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace, a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí,
 - f) sazebník úhrad za poskytování informací,
 - g) výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací (§ 18).
- (2) Povinné subjekty jsou povinny zveřejňovat informace uvedené v odstavci 1 též způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tato povinnost se nevztahuje na povinné subjekty, které jsou pouze fyzickými osobami.
 - (3) Povinné subjekty, které vedou a spravují registry obsahující informace, které jsou na základě zvláštního zákona každému přístupné, jsou tyto údaje povinny zveřejňovat v přehledné formě způsobem umožňujícím i dálkový přístup. Na tyto subjekty se pro tento účel nevztahuje povinnost zamezit sdružování informací podle paragrafu 17 písm.f) zákona č.256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.
 - (4) Povinný subjekt může informace podle odstavce 1 zveřejnit i dalšími způsoby a s výjimkami uvedenými v tomto zákoně může zveřejnit i další informace.

§ 6 - Povinnost odkázat na zveřejněnou informaci

- (1) Pokud žádost směřuje k poskytnutí zveřejněné informace, může povinný subjekt co nejdříve, nejpozději však do sedmi dnů, místo poskytnutí informace sdělit žadateli údaje, umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace.

- (2) Pokud žadatel trvá na přímém poskytnutí zveřejněné informace, povinný subjekt mu ji poskytne.

§ 7 - Ochrana utajovaných skutečností

Je-li požadovaná informace v souladu s právními předpisy označena za utajovanou skutečnost, k níž žadatel nemá oprávněný přístup, povinný subjekt ji neposkytne.

§ 8 - Ochrana osobnosti a soukromí

- (1) Informace, které vypovídají o osobnosti a soukromí fyzické osoby, zejména o jejím rasovém původu, národnosti, politických postojích a členství v politických stranách a hnutích, vztahu k náboženství, o její trestné činnosti, zdraví, sexuálním životě a majetkových poměrech, povinný subjekt poskytne pouze tehdy, stanoví-li tak zvláštní zákon, nebo s předchozím písemným souhlasem žijící dotčené osoby. Jestliže dotčená osoba nežije, lze informaci o ní poskytnout jen za předpokladu, že bude zachována její lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno její dobré jméno.
- (2) Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy povinný subjekt poskytne jen za podmínek stanovených zvláštním zákonem.

§ 9 - Ochrana obchodního tajemství

- (1) Pokud je požadovaná informace označena za obchodní tajemství, povinný subjekt ji neposkytne.
- (2) Při poskytování informace, která se týká používání prostředků státního rozpočtu, rozpočtu územního celku nebo fondu zřízeného zákonem, anebo nakládání s majetkem těchto subjektů se nepovažuje poskytnutí informace o rozsahu a příjemci těchto prostředků za porušení obchodního tajemství.

§ 10 - Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů

Informace o majetkových poměrech osoby, která není povinným subjektem, získané na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění anebo sociálním zabezpečení, povinný subjekt podle tohoto zákona neposkytne.

§ 11 - Další omezení práva na informace

- (1) Povinný subjekt může omezit poskytnutí informace, pokud:
- a) se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu,
 - b) jde o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí povinného subjektu, pokud zákon nestanoví jinak; to platí jen do doby, kdy se příprava ukončí rozhodnutím.
- (2) Povinný subjekt informaci neposkytne, pokud:
- a) byla předána osobou, jíž takovouto povinnost zákon neukládá, pokud nesdělila, že s poskytnutím informace souhlasí,
 - b) ji zveřejňuje na základě zvláštního zákona a v předem stanovených pravidelných obdobích, až do nejbližšího následujícího období,

- c) by tím byla porušena ochrana duševního vlastnictví, stanovená zvláštním předpisem.

- (3) Při poskytování informací, které získal povinný subjekt od třetí osoby k plnění úkolu na základě zvláštního zákona, podle kterého by se na ně vztahovala povinnost mlčenlivosti anebo jiný postup, chránící je před zveřejněním nebo zneužitím, avšak které lze poskytnout podle tohoto zákona, poskytne povinný subjekt jen ty informace, které přímo souvisejí s plněním jeho úkolu.
- (4) Povinné subjekty dále neposkytnou informace o
- a) probíhajícím trestním řízení,
 - b) rozhodovací činnosti soudů,
 - c) plnění úkolů zpravodajských služeb,
 - d) přípravě, průběhu a projednávání výsledku kontrol v orgánech Nejvyššího kontrolního úřadu.

Ustanovení zvláštních zákonů o poskytování informací v uvedených oblastech tím nejsou dotčena.

§ 12 - Podmínky omezení

Všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon. Právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření. V odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá.

§ 13 - Žádost o poskytnutí informace

- (1) Žádost o poskytnutí informace se podává ústně nebo písemně, a to i prostřednictvím telekomunikačního zařízení.
- (2) Není-li žadatelem na ústně podanou žádost informace poskytnuta anebo nepovažuje-li žadatel informaci poskytnutou na ústně podanou žádost za dostačující, je třeba podat žádost písemně.
- (3) Ustanovení § 14, § 15 a § 16 a § 18 platí pouze pro žádosti podané písemně.

§ 14 - Postup při podávání a vyřizování písemných žádostí o poskytnutí informace

- (1) Žádost je podána dnem, kdy ji obdržel povinný subjekt. Sdělení žadatele, že trvá na poskytnutí informace podle paragrafu 6 odst. 2, se považuje za nové podání žádosti.
- (2) Z podání musí být zřejmé, kterému povinnému subjektu je určeno a kdo jej činí. U podání prostřednictvím telekomunikačního zařízení musí být uvedena rovněž příslušná identifikace žadatele (například elektronická adresa). Neobsahuje-li žádost tyto údaje, není žádost podáním ve smyslu tohoto zákona a žádost se odloží.
- (3) Povinný subjekt posoudí obsah žádosti a:
- a) v případě, že je žádost nesrozumitelná, není zřejmé, jaká informace je požadována, nebo je formulována příliš obecně, vyzve žadatele ve lhůtě do sedmi dnů od podání žádosti, aby žádost upřesnil, neupřesní-li žadatel žádost do 30 dnů, rozhodne o odmítnutí žádosti,
 - b) v případě, že požadované informace se nevztahují k jeho působnosti, žádost odloží a tuto odůvodněnou skutečnost sdělí do tří dnů žadateli,

- c) poskytne požadovanou informaci ve lhůtě nejpozději do 15 dnů od přijetí podání, nebo od upřesnění žádosti podle písmena a), a to písemně, nahlédnutím do spisu včetně možnosti pořídit kopii nebo na paměťových médiích.
- (4) O postupu při poskytování informace se pořídí záznam.
- (5) Lhůtu pro poskytnutí informace je možno prodloužit ze závažných důvodů, nejvýše však o deset dní. Závažnými důvody jsou:
- vyhledání a sběr požadovaných informací v jiných úřadovnách, které jsou oddělené od úřadovny vyřizující žádost,
 - vyhledání a sběr objemného množství oddělených a odlišných informací požadovaných v jedné žádosti,
 - konzultace s jiným povinným subjektem, který má závažný zájem na rozhodnutí o žádosti, nebo mezi dvěma nebo více složkami povinného subjektu, které mají závažný zájem na předmětu žádosti.
- Žadatel musí být o prodloužení lhůty i o jeho důvodech vždy prokazatelně informován, a to včas před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace.

§ 15 - Rozhodnutí

- Pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen z části, nevyhoví, vydá o tom ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí, s výjimkou případů, kdy se žádost odloží podle paragrafu 14 odst. 2 nebo podle paragrafu 14, odst. 3, písm. b). Je-li povinným subjektem obec, vydává rozhodnutí obecní úřad.
- Rozhodnutí musí obsahovat označení povinného subjektu, číslo jednací a datum vydání rozhodnutí, označení příjemce rozhodnutí, výrok s uvedením právních předpisů, podle nichž bylo rozhodováno, odůvodnění každého omezení práva na informace, poučení o místu, době a formě podání opravného prostředku, vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka povinného subjektu s uvedením jména, příjmení a funkce.
- Rozhodnutí se doručuje do vlastních rukou žadatele.
- Jestliže orgán ve lhůtě pro vyřízení žádosti neposkytl informace či nevydal rozhodnutí podle § 15 odst. 1, má se za to, že vydal rozhodnutí, kterým informace odepřel. Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů ode dne, kdy uplynula lhůta pro vyřízení žádosti.

§ 16 - Odvolání

- Proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti lze podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení rozhodnutí nebo od marného uplynutí lhůty pro vyřízení žádosti v případě uvedeném v § 15 odst. 4. Odvolání se podává u povinného subjektu, který rozhodnutí vydal nebo měl vydat.
- O odvolání proti rozhodnutí povinného subjektu rozhoduje povinný subjekt nejbližší vyššího stupně nadřízený povinnému subjektu, který rozhodnutí vydal nebo měl vydat. Jde-li o rozhodnutí obecního úřadu, které se týká informací ve věcech samostatné působnosti obce, rozhoduje o odvolání obecní rada, pokud

obecní zastupitelstvo nestanoví, že rozhoduje jiný orgán obce. V ostatních případech rozhoduje o odvolání ten, kdo stojí v čele povinného subjektu, který rozhodnutí vydal nebo měl vydat, a je oprávněn za něj jednat.

- Odvolací orgán rozhodne o odvolání do 15 dnů od předložení odvolání povinným subjektem. Jestliže v uvedené lhůtě o odvolání nerozhodl, má se za to, že vydal rozhodnutí, kterým odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil; za den doručení tohoto rozhodnutí se považuje den následující po uplynutí lhůty pro vyřízení odvolání.
- Proti rozhodnutí o odvolání se nelze odvolat.
- Proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy o odmítnutí žádosti lze podat rozklad, o kterém rozhoduje vedoucí ústředního orgánu státní správy. Ustanovení odstavců 1, 3 a 4 platí pro rozklad obdobně.
- Rozhodnutí o odmítnutí žádosti je přezkoumatelné soudem podle zvláštního zákona. (§ 247 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.)

§ 17 - Hrazení nákladů

- Povinné subjekty jsou v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s vyhledáním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli.
- Žadateli musí být na jeho žádost potvrzena předpokládaná výše úhrady nákladů.
- Povinný subjekt může podmínit vydání informací zaplacením úhrady nebo zálohy.
- Úhrada je příjmem povinného subjektu.

§ 18 - Výroční zpráva

- Každý povinný subjekt musí vždy do 1. března zveřejnit výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací podle tohoto zákona obsahující následující údaje:
 - počet podaných žádostí o informace,
 - počet podaných odvolání proti rozhodnutí,
 - opis podstatných částí každého rozsudku soudu,
 - výsledky řízení o sankcích za nedodržování tohoto zákona bez uvádění osobních údajů,
 - další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.
- Pokud má povinný subjekt zvláštním zákonem uloženou povinnost předkládat veřejnou výroční zprávu, údaje podle odstavce 1 písm. a) až e) začleňuje do této výroční zprávy jako její samostatnou část s názvem „Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a o změně dalších zákonů (zákon o svobodě informací)“.

§ 19

Umožnění přístupu k informacím nebo poskytnutí informací za podmínek a způsobem stanoveným tímto zákonem není porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost uložené zvláštními zákony.

§ 20 - Přejídná a závěrečná ustanovení

- (1) Povinnost uvedená v § 5 odst. 2 nastává dnem 1. ledna 2001. Pro obce, které nejsou městy, povinnost podle § 5 odst. 2 nastává 1. lednem roku 2002.
- (2) Povinnost uvedená v § 5 odst. 3 nastává dnem 1. ledna 2002.
- (3) Lhůta pro poskytnutí informace (§ 14 odst. 3 písm. c) - a prodloužení této lhůty (§ 14 odst. 5) se v prvních dvanácti měsících od účinnosti zákona prodlužují na dvojnásobek, a dalších dvanáct měsíců se prodlužují o polovinu.
- (4) Pokud tento zákon nestanoví jinak, vztahuje se na počítání lhůt na řízení podle § 15 a § 16 správní řád (Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení: správní řád.), s výjimkou ustanovení o obnově řízení a o přezkoumávání rozhodnutí mimo odvolací řízení.

§ 21

Vláda vydá nařízení, kterým upraví součinnost orgánů státní správy s obcemi při zajišťování povinností obcí podle § 5 tohoto zákona.

§ 22 - Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2000.

Klaus v. r.

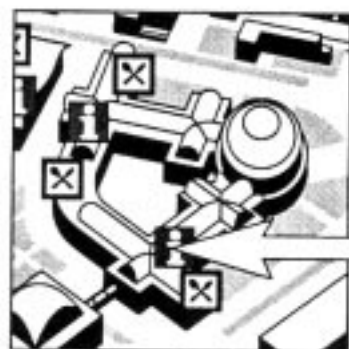
Havel v. r.

Zeman v. r.

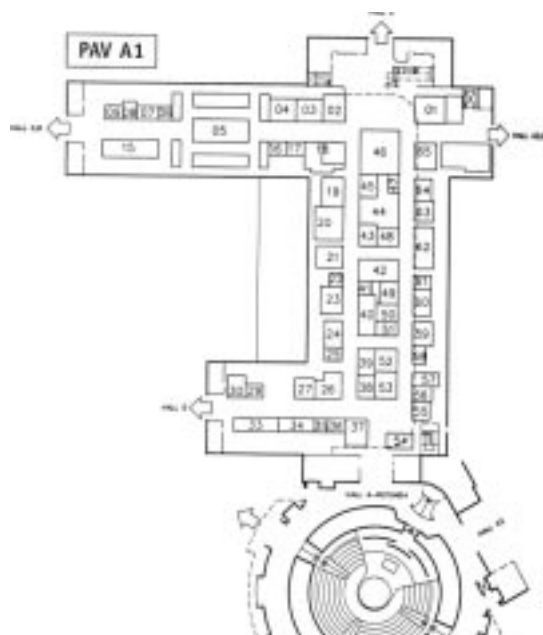

Panelová diskuse k naplňování zákonů – (zleva) M. Černá, L. Petružela, překladatel, R. Cibrián, V. Vávra, P. Horáček a O. Velek.

Plánek Pavilonu A.

PAV A1

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1 - Účel zákona

(1) Zákon upravuje

- a) podmínky výkonu práva na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů,¹⁾ jimiž disponují orgány státní správy, orgány územní samosprávy a jimi zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby,
- b) přístup veřejnosti k informacím o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů, jež mají tyto orgány k dispozici, a stanoví základní podmínky, za nichž jsou takové informace zpřístupňovány.

(2) Zpřístupňování údajů získaných pro statistické účely a zpřístupňování statistických informací se řídí zvláštním zákonem.²⁾

1) Čl. 35 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, publikované usnesením Předsednictva ČNR pod č. 2/1993 Sb.

2) Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

§ 2 - Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) informacemi o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů (dále jen „informace“) informace v písemné, obrazové nebo zvukové formě, na nosičích výpočetní techniky nebo v jiné technicky proveditelné formě, jež vypovídají zejména o

1. stavu a vývoji životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu,
2. připravovaných činnostech, které by mohly vést ke změně stavu životního prostředí, a informace o opatřeních, jež podnikají úřady odpovědné za ochranu životního prostředí nebo jiné osoby při předcházení nebo nápravě poškození životního prostředí,
3. stavu vody, ovzduší, půdy, živých organismů a ekosystémů, dále informace o vlivech činností na životní prostředí, o látkách, hluku a záření do životního prostředí emitovaných a o důsledcích těchto emisí,
4. využívání přírodních zdrojů a jeho důsledcích na životní prostředí a rovněž údaje nezbytné pro vyhodnocování příčin a důsledků tohoto využívání a jeho vlivů na živé organismy a společnost,
5. vlivech staveb, činností, technologií a výrobků na životní prostředí,
6. správních řízení ve věcech životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech a jejich vyřízení a rovněž informace obsažené v písemnostech týka-

jících se zvláště chráněných součástí přírody a dalších součástí životního prostředí chráněných podle zvláštních předpisů,

7. ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování ve věcech životního prostředí, pokud byly pořízeny z veřejných prostředků,
8. mezinárodních, státních, regionálních a místních strategiích a programech, akčních plánech apod., jichž se Česká republika účastní, a zprávách o jejich plnění,
9. mezinárodních závazcích týkajících se životního prostředí a o plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána,
10. zdrojích informací o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů;

b) orgány státní správy a orgány územní samosprávy a jimi zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby (dále jen „orgán“)

1. orgány státní správy a orgány územní samosprávy, jež plní úkoly v ochraně životního prostředí, zejména orgány státní správy ochrany ovzduší, vodohospodářské orgány, orgány ochrany přírody, orgány státní správy v odpadovém hospodářství, orgány státní správy lesů a orgány ochrany zemědělského půdního fondu,³⁾
2. rozpočtové a příspěvkové organizace, vůči nimž plní funkci zřizovatele orgány uvedené v bodu 1,4) a jiné právnické osoby, které jsou zřízené, řízené nebo pověřené těmito orgány a které shromažďují, zpracovávají nebo uchovávají informace o životním prostředí,
3. Ministerstvo životního prostředí, správy chráněných krajinných oblastí a národních parků, Česká inspekce životního prostředí, okresní úřady, obce.
4. Např. Výzkumný ústav vodohospodářský TGM, Český geologický ústav, Český ekologický ústav, Agentura ochrany přírody.
5. jiné orgány státní správy a orgány územní samosprávy, případně rozpočtové a příspěvkové organizace, vůči nimž plní funkci zřizovatele tyto orgány, a těmito orgány zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby, a to za předpokladu, že plní úkoly na úseku ochrany životního prostředí, nebo pokud v rámci své činnosti shromažďují, zpracovávají nebo uchovávají informace o životním prostředí;

c) zpřístupňováním informací jejich poskytování, tj. předávání ústní, telefonickou, telegrafickou, písemnou nebo jinou technicky proveditelnou formou, jednotlivým právnickým nebo fyzickým osobám, jež o ně požádaly, (dále jen „žadatel“) a rovněž vyhledávání informa-

cí těmito osobami nahlížením do písemností nebo jiných souborů informací, pořizováním výpisů, opisů, případně kopií na místě, tj. zpravidla v sídle nebo v jiných prostorách orgánů. Informace o životním prostředí jsou zpřístupňovány rovněž prostřednictvím vlastní ediční a publikační činnosti orgánů.

§ 3 - Žádost o poskytnutí informace

- (1) Žadatel může za účelem získání informace o životním prostředí požádat orgán o zpřístupnění informace o životním prostředí. Svou žádost nemusí odůvodňovat. Žádost lze učinit ústně, písemně, telefonicky, telegraficky, faxem nebo jinou technicky proveditelnou formou. V případech ústních, telegrafických, telefonických nebo faxovaných žádostí nebo žádostí zaslaných jinou elektronickou formou si orgán vyžádá jejich písemné nebo ústní doplnění do protokolu. Pro doplnění žádosti může orgán stanovit přiměřenou lhůtu a přerušit řízení. Ze žádosti musí být zřejmé, čeho se má týkat informace, jež má být poskytnuta. Ze žádosti musí být patrné, kdo ji podal.
- (2) V případě nesrozumitelné nebo příliš obecně formulované žádosti je žadateli do 15 dnů od obdržení žádosti zaslána výzva k jejímu upřesnění. Ve výzvě musí být určeno, v jakém směru je třeba žádost upřesnit. Žadatel je povinen tuto žádost bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů, v požadovaném rozsahu upřesnit. Pokud žadatel do 15 dnů od doručení výzvy žádost v požadovaném směru neupřesní, má se za to, že od své žádosti upustil.
- (3) V případě žádosti podané telefonicky, pokud ji nelze neprodleně vyřídit, je orgán oprávněn vyžádat si její zaslání v písemné formě. Pro tento případ platí ustanovení o upřesnění žádosti přiměřeně.

§ 4 - Žádost podaná nepřislušnému orgánu

V případě, že je žádost podána u orgánu, jenž nemá dotyčnou informaci k dispozici, je jeho povinností sdělit žadateli bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů od obdržení žádosti, že požadovanou informaci nemůže z tohoto důvodu poskytnout. Pokud je to možné, poučí zároveň žadatele o tom, kde je třeba žádost správně podat.

§ 5 - Zveřejněná informace

- (1) Pokud žádost směřuje k poskytnutí zveřejněné informace, může orgán nejdříve, nejpozději však do 15 dnů, místo poskytnutí informace sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace. To neplatí, pokud žadatel uvedl, že nemá možnost získat zveřejněnou informaci jiným způsobem.
- (2) Pokud žadatel trvá na přímém poskytnutí zveřejněné informace, orgán mu ji poskytne.

§ 6 - Způsob a forma zpřístupnění informace

- (1) Žadatel může v žádosti navrhnout formu, případně způsob, jichž má být použito při zpřístupnění informace. Pokud žádá o zpřístupnění informace na technickém nosiči dat, je povinen uhradit jeho cenu nebo přiložit k žádosti technicky použitelný nosič dat.

- (2) Pokud žadatel formu nebo způsob podle odstavce 1 neurčí, případně pokud takové formy nebo způsobu nelze ze závažných důvodů využít, zvolí se způsob a forma zpřístupnění informace s ohledem na splnění účelu žádosti o zpřístupnění informace a její optimální využití žadatelem. V pochybnostech se využije především formy a způsobu, jež byly žadatelem využity k podání žádosti.

§ 7 - Lhůta pro zpřístupnění informace

- (1) Informaci je třeba zpřístupnit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti, ledaže by si zvláštní okolnosti výjimečně vynucovaly prodloužení této lhůty, nejvýše však do 60 dnů. O takových okolnostech a o prodloužení lhůty musí být žadatel před uplynutím 30denní lhůty vyrozuměn.
- (2) V případě uvedeném v § 3 odst. 2 tohoto zákona počíná lhůta pro zpřístupnění informace běžet dnem doručení upřesněné žádosti.

§ 8 - Omezení přístupu k informacím

- (1) Odepřeno bude zpřístupnění informace, pokud je vylučují předpisy
 - a) o skutečnostech utajovaných ve státním zájmu,⁵⁾
 - b) o ochraně osobních⁶⁾ nebo individuálních údajů²⁾ a o ochraně osobnosti,⁷⁾
 - c) o ochraně duševního vlastnictví,⁸⁾
 - d) o ochraně obchodního tajemství.⁹⁾
- 5) *Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, ve znění pozdějších předpisů.*
- 6) *Zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.*
- 7) *Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*
- 8) *Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění zákona č. 519/1991 Sb.*
- 9) *§ 7 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*
- (2) Informace nebude rovněž zpřístupněna, pokud
 - a) byla orgánu předána osobou, která k tomu nebyla podle zákona povinna a nedala předchozí písemný souhlas k zpřístupnění této informace,
 - b) by zpřístupněním této informace o místě výskytu zvláště chráněných druhů rostlin, živočichů nebo nerostů hrozilo jejich nepřipustné ohrožení, poškození nebo rušení,
 - c) žadatel se domáhá informací opatřovaných v rámci přípravného řízení (vyšetřování) v trestních věcech,¹⁰⁾ nebo se informace týká neukončených řízení a nepravomocných rozhodnutí o přestupcích a jiných správních deliktech,
- 10) *§ 60 až 178 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.*
- d) žádost byla formulována nesrozumitelně nebo příliš obecně a žadatel, ač byl k tomu vyzván, ji podle § 3 odst. 2 tohoto zákona nedoplnil, nebo jde o anonymní žádost.

- (3) Dále je možno odepřít zpřístupnění informace, pokud
 - a) se týká dosud nezpracovaných nebo nevyhodnocených údajů,
 - b) žádost je formulována zjevně provokativně nebo obstrukčně,
 - c) žadatel již má požadovanou informaci prokazatelně k dispozici.
- (4) Porušením obchodního tajemství není zpřístupnění informace označené za obchodní tajemství, pokud
 - a) se požadovaná informace týká působení provozní činnosti podnikatele na životní prostředí,
 - b) hrozí bezprostřední ohrožení lidského zdraví a životního prostředí,
 - c) požadovaná informace byla získána z prostředků z veřejných rozpočtů.
- (5) Porušením práva na ochranu osobnosti není poskytnutí informace o původci činnosti znečišťující nebo jinak ohrožující nebo poškozující životní prostředí obsažené v pravomocném rozhodnutí o přestupku nebo trestném činu.
- (6) Pokud je to možné, zpřístupní se požadovaná informace po vyloučení utajovaných skutečností. O takovém zásahu a jeho důvodu musí být žadatel vždy při zpřístupnění informace uvědoměn.
- (7) Právo odepřít zpřístupnění informace trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření.

§ 9 - Rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace

- (1) Pokud je zpřístupnění informace odepřeno, vydá orgán rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace. Toto rozhodnutí vydává orgán, který odepřel zpřístupnit informaci, nebo orgán, který je nadřízen právní osobě, jež odepřela zpřístupnění informace. Toto rozhodnutí musí být vydáno do 30 dnů od doručení žádosti.
- (2) Rozhodnutí se nevydává v případě anonymní žádosti, nebo pokud žadatel podle § 3 odst. 2 tohoto zákona nedoplnil svou žádost, ač k tomu byl řádně a včas vyzván.
- (3) Jestliže orgán ve stanovené lhůtě neposkytl informaci či nevydal rozhodnutí, má se za to, že rozhodl informaci odepřít.
- (4) Obdobně jako v odstavci 3 se postupuje v případě, kdy žadatel nesouhlasí s vyloučením utajovaných skutečností před zpřístupněním informace.

§ 10 - Blíže podmínky zpřístupňování informací

- (1) Informace se zpřístupňují v pracovní době příslušných orgánů, případně ve zvlášť stanovených úředních hodinách.
- (2) Každý má právo nahlížet do listin a pořizovat si z nich výpisy nebo opisy. Každý má rovněž právo, je-li to provozně možné, na pořízení kopií listin.
- (3) Informace se zpřístupňují zpravidla bezplatně. Orgány jsou však oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli.

§ 11 - Povinnost jiných osob zpřístupňovat informace

Zvláštní zákon může stanovit případy, kdy je jiná osoba povinna zpřístupňovat informace. 11) Zvláštní zákon může

rovněž určit odchylné způsoby a podmínky zpřístupňování informací. 12) Právo na informace o životním prostředí podle tohoto zákona však nelze omezit nebo vyloučit.

11) Např. § 7 odst. 1 písm. h) a k) zákona č. 309/1991 Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami (zákon o ovzduší), ve znění pozdějších předpisů.

12) Např. zákon ČNR č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

§ 12 - Zpráva o stavu životního prostředí

- (1) Vláda České republiky projednává a schvaluje zprávu o stavu životního prostředí České republiky jedenkrát za rok.
- (2) Po projednání a schválení předloží vláda České republiky zprávu o stavu životního prostředí k projednání Parlamentu.
- (3) Nejpozději do tří měsíců od svého schválení musí být tato zpráva zveřejněna.

§ 13 - Osvěta, vzdělávání a výchova veřejnosti v oblasti životního prostředí

- (1) Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a dalšími ústředními orgány je povinno podporovat osvětu, výchovu a vzdělávání široké veřejnosti v oblasti ochrany životního prostředí se zvláštním zaměřením na výchovu dětí a mládeže.
- (2) Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vytváří zejména podmínky k tomu, aby
 - a) byl vytvořen a využíván systém osvojování základních poznatků o životním prostředí a jeho ochraně vycházející z principů udržitelného rozvoje a z aktivních forem výchovy, osvěty a získávání informací, zajišťovaný prostřednictvím státních i nestátních organizací,
 - b) orgány byly veřejnosti účinně nápomocny při zajišťování přístupu k informacím o životním prostředí,
 - c) byly vytvořeny podmínky pro rozvoj osvěty, výchovy a vzdělávání v oblasti životního prostředí v mezích působnosti úřadů veřejné správy.

§ 14 - Použití předpisů o správním řízení a soudní ochrana

- (1) Předpisy o správním řízení 13) se použijí při řízení podle § 9 odst. 1, 3 a 4 tohoto zákona a k počítání lhůt.
- (2) Rozhodnutí o odepření poskytnutí informace nebo o utajení její oddělitelné části lze po vyčerpání řádných opravných prostředků napadnout žalobou u soudu. 14)

13) Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

14) § 247 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

§ 15 - Vztah k jiným právním předpisům

Pokud zvláštní právní předpisy 15) upravují též poskytování informací, které jsou předmětem úpravy tohoto zákona, nelze rozsah informací stanovený tímto zákonem omezit.

15) Zejména zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon

č. 309/1991 Sb., zákon ČNR č. 389/1991 Sb., o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, zákon ČNR č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech, zákon ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), zákon ČNR č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb., zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, a předpisy vydané k jejich provedení.

§ 16 - Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. § 4 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí,
2. § 72 odst. 2 zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů; zároveň se v dosavadním odstavci 1 zrušuje číslování odstavců.

§ 17 - Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1998.

Zeman v. r.

Havel v. r.

Tošovský v. r.

.....

EnviBrno 2001

se koná ve dnech

30.10 – 2.11. 2001